

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 10. februar 1967

Štev. 6 [1289]

PRED OBISKOM PREDSEDNIKA TITA:

Kancler Klaus o avstrijsko-jugoslovanskih odnosih

V zvezi z obiskom predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita v Avstriji je dal kancler Klaus beograjski „Politiki“ intervju, v katerem je naglasil, da se s tem obiskom pričeneja novo obdobje avstrijskih odnosov do Jugoslavije ter odnosov med avstrijskim in jugoslovanskim ljudstvom. Istočasno je izrazil svoje prepričanje, da bo ob obisku prišlo do plodnih razgovorov v polnem medsebojnem zaupanju, ki je vladalo tudi ob njegovem obisku leta 1965 v Jugoslaviji.

Kancler Klaus je v svoji izjavi poudaril, da so stiki med obema državama dobri, da pa jih je mogoče še izboljšati in intenzivirati zlasti na področju skupnih prizadevanj v mednarodnih akcijah v okviru Združenih narodov pri naporih za mir in na področjih, ki tičejo evropske vprašanja. Kot primer je kancler Klaus navedel klub devetih evropskih držav z različnimi socialnimi in političnimi sistemi, katerega članici sta tudi Avstrija in Jugoslavija.

Sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo na gospodarskem in kulturnem področju je kancler Klaus označil za dobro, pristavil pa je, da je mogoče to sodelovanje še na različne načine izgraditi in utrditi.

Obisk predsednika Tita je predvsem velikega pomena zaradi tega, ker vidimo v njem simbolični zaključek težav med našima državama, ki izvirajo iz vojne in povojne dobe, je poudaril kancler Klaus in dodal, da je bilo na podlagi pametne in preudarne politike, ki sta jo ubrali obe strani, mogoče postopoma odpraviti mejne in manjšinske probleme.

V zvezi z obiskom predsednika Tita, ki ga bosta poleg soproge Jovanke spremljala tudi državni sekretar za zunanje zadeve Nikežič in predsednik izvršnega sveta SR Slovenije Janko Smole, je avstrijski zunanji minister Tončič izjavil, da bo prišlo tekom obiska do delovnih razgovorov, kjer bodo stala v ospredju bilateralna vprašanja, vendar je mogoče, da bodo imeli razgovori tudi drugače zelo obsežen spored.

KOROŠKI SLOVENCİ pozdravljamo obisk predsednika SFR Jugoslavije v naši državi

V ponedeljek bo prispel na povabilo zveznega prezidenta Franza Jonasa na državni obisk v Avstrijo predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito.

Kakor je izjavil tiskovni šef državnega sekretariata za zunanje zadeve v Beogradu ob uradni napovedi visokega obiska, le-ta pomeni potrditev dobrih odnosov med sosednjima državama, ki jih bo ta obisk le še poglobil in pospešil; kancler dr. Klaus pa je poudaril v svoji izjavi za beograjsko „Politiko“, da pozdravlja obiske kot dobrodošlo prilagoditev prikaže, da je napočila nova doba v odnosih med avstrijskimi in jugoslovanskimi narodi.

V zgodovini prvi obisk najvišjega reprezentanta sosedne države naši republiki predstavlja brez dvoma višek v razvoju medsebojnih odnosov po drugi svetovni vojni. Zato je razumljivo, da merodajni krogi v tem obisku ne vidijo zgolj kurtoazno srečanje, marveč nadse pomemben politični dogodek z dalekosežnimi učinki. Tako je zunanji minister dr. Tončič mnenja, da bo govora sicer predvsem o bilateralnih vprašanjih, lahko pa bo tematika tudi zelo obširna. V tej zvezi je omenil vprašanje tako imenovane devetorice, to je v zadnjem času nastalo združenje devetih v OZN vključenih avropskih držav, ki nekatere pripadajo atlantskemu, druge varšavskemu paktu, medtem ko so ostale nevtralne oziroma izvenblokovske. Že to samo vprašanje je v trenutni mednarodni situaciji, ko je kot še nikoli ogrožen mir v svetu, tako obsežno, da gre daleč preko zgolj bilateralnih problemov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Poleg tega predvsem političnega vprašanja pa bo brez dvoma pomemben del razgovorov veljal kulturnemu in gospodarskemu sodelovanju, ki se vsebolj razvija in ima še in še možnosti nadaljnje razširitve. Zlasti na kulturnem področju je zato pričakovati tako rekoč kot krono dosedanjega tozadevnega sodelovanja široko kulturno konvencijo, kakeršno imata tako naša kot sosedna država z različnimi drugimi deželami.

Ob nenehnem prizadevanju naše države za razširitev gospodarskega prostora in ob široki liberalizaciji in reformi na gospodarskem področju v Jugoslaviji bodo končno gospodarska vprašanja v ospredju tega srečanja. Tozadevno sodelovanje že do sedaj ni bilo neznatno in številna dopolnjujoča se gospodarska področja sosednih tržišč naravnost silijo k pojačeni mnogovrstni kooperaciji. Mimo investicijskega sektorja je tu mogoča kooperacija pri gradnji elektrarn, v rudarstvu, zlasti pa na tržiščih posameznih azijskih in afriških držav, kjer uživa Jugoslavija visok ugled. Končno ni prezreti tujkega prometa, saj je Avstrija na drugem mestu v tujskoprometni statistiki naše južne sosedne, Jugoslavija pa od vzhodnih držav, kar se tiče prenočišč, na prvem mestu v Avstriji. Na vse te možnosti kooperacije opozarja predsednik avstrijske zvezne zbornice Salinger v pričakovanju, da bo ob obisku prišlo tozadevno do konkretnih rezultatov.

Preostane še eno vprašanje, ki edino je s pristopom sosedne Jugoslavije k avstrijski državi pogodbi celo formalno-pravno bilateralno vprašanje med obema državama in je zato tudi bilo na dnevnem redu vseh dosedanjih srečanj med republiko Avstrijo in SFR Jugoslavijo — to je manjšinsko vprašanje.

Koroški Slovenci, ki kot del slovenskega matičnega naroda posebno prisrčno pozdravljamo visokega gosta ob obisku v naši državi, zato razumljivo hkrati pričakujemo tudi na tem področju konkretne korake. To tem bolj, ker lahko s ponosom trdimo, da smo tudi mi doprinesli svoj del k razveseljivemu razvoju dobrososedskih odnosov in k postopni odpravi raznih mejnih in narodnostnih problemov, v pričakovanju, da je znosna rešitev manjšinskega vprašanja mogoča le v prijateljskem vzdušju in mirnem sožitju sosednih držav, v katerem manjšina ne pomeni objekt barantanja in kamen spotike, marveč kot samostojen subjekt svojih življenjskih teženj naravni povezovalni člen med sosednima državama ter obogatitev kulture državnega naroda.

Sklicujoč se na številna zagotovila prejšnje vlade in sedanjega zveznega kanclerja ob njegovem zadnjem obisku v Beogradu in pozneje, da hočejo rešiti odprta vprašanja naše narodnostne skupnosti, pričakujemo v zvezi z obiskom predsednika SFRJ, katerega spremljata tudi predsednika izvršnih svetov Hrvatske in Slovenije, končno tudi ukrepe za njihovo pravično ureditev. Le v tem primeru bo visoki obisk ne le simbolično, temveč tudi v resnici pomenil »konec iz vojne in povojne dobe izvirajočih težkoč med obema deželama«.

Zaostritev med Sovjetsko zvezo in Kitajsko

Tako imenovana »kulturna revolucija« na Kitajskem dobiva čedalje nevarnejše oblike. Zadnje čase je prišlo v njenem razvoju do vrste primerov, ki resno ogrožajo mir v svetu. Zaradi svojih notranjih slabosti in porazov, ki jih je »rdeča garda« okoli Mao Ce Tunga doživljala v minulih tednih, je v zadnjih 14 dneh naperila ost predvsem proti Sovjetski zvezi. Rdeči gardisti že 14 dni divjajo in razgrajajo pred sovjetskimi veleposlaništvom v Pekingu ter so napadli in pretepali tudi sovjetske diplomate. V ponedeljek je Sovjetska zveza iz Pekinga evakuirala

žene in otroke članov svojega zastopstva, pri čemer so bili na letališču napadeni od divjajočih rdečih gardistov.

V zvezi z že dalj časa trajajočimi, vedno spet ponavljajočimi in zaostrujočimi se izgedi proti Sovjetski zvezi v Pekingu je Sovjetska zveza v soboto poslala kitajski vladi izjavo, v kateri jo je v zelo odločnem tonu opozorila, da »imata vzdržnost in potrpljenje sovjetskih državljanov svoje meje«. V svoji izjavi, v kateri podrobno opisuje zadnje dogodke v Pekingu, sovjetska vlada poudarja, da namerava sedanje kitajsko vodstvo še poslabšati in zaostriti odnose

s Sovjetsko zvezo. »To, kar se sedaj dogaja v Pekingu«, je rečeno v sovjetski izjavi, »po cinizmu presega akcije Čankajskovih oblasti v najmračnejših časih njihovega reakcionarnega gospodarstva«.

V soboto so rdeči gardisti vdrli v prostore sovjetskega veleposlaništva in jih zasedli. Na sovjetski protest kitajsko zunanje ministrstvo sploh ni odgovorilo. Pri napadih na sovjetske diplomate in njihove družine so se rdeči gardisti v ponedeljek spopadli tudi z diplomati drugih držav, med njimi s predstavniki Poljske, Vzhodne Nemčije, Francije in Anglije, ki so prišli na pomoč sovjetskemu diplomatom pri selitvi njihovih družin iz Pekinga.

V Sovjetski zvezi in tudi po nekaterih drugih državah je prišlo v zvezi s temi dogodki do večjih protestnih demonstracij.

Poučeni opazovalci razmer na Kitajskem trdijo, da imajo antisovjetske demonstracije dvojni namen: na eni strani hočejo kitajski voditelji z njimi odvrniti pozornost ljudstva od težav, v katere je zašla »kulturna revolucija«, krati pa hočejo z njimi izsiliti prekinitev diplomatskih odnosov s Sovjetsko zvezo. Sovjetska zveza vendar zaenkrat ne prekiniti teh odnosov. Vsekakor pa zadnji razvoj na Kitajskem kaže, da se »kulturna revolucija« ne omejuje le na medsebojno obračunavanje med pripadniki in nasprotniki Mao Ce Tunga, marveč postaja nevarna tudi za mednarodni razvoj in mir v svetu.

Sovjetski premier v Angliji

Ta teden biva na uradnem obisku v Angliji predsednik sovjetske vlade Aleksej Kosigin, katerega spremljajo številni visoki sovjetski funkcionarji. Obisku pripisujejo v mednarodni javnosti velik pomen ter poudarjajo, da sedanji angleško-sovjetski razgovori na najvišji ravni ne bodo pomembni le za nadaljnji razvoj odnosov med obema državama, marveč utegnejo vplivati tudi na obravnavanje raznih mednarodnih problemov.

Predsednik britanske vlade Wilson je svojega gosta sprejel na londonskem letališču kot »starega prijatelja« ter poudaril njegovo razsodnost in srčno toplotino; pa tudi tisk mu je posvetil mnogo bolj tople besede, kot bi bilo pričakovati ob znani britanski zadržanosti. Iz tega opazovalci sklepajo, da bodo razgovori potekali v dobrem medsebojnem razumevanju ter so

prepričani, da je obisk dosti pomembnejši in da utegne roditi dosti večje sadove, kakor so pričakovali še pred nekaj tedni.

Med problemi, ki so predmet razgovorov v Londonu, nedvomno zavzemajo posebno važnost vprašanja Vietnama, Nemčije in evropske varnosti. To potrjuje tudi izjava predsednika Kosigina, ki je že v enem prvih govorov poudaril, da sta Vietnam in zopetno oživljanje fašizma v Zahodni Nemčiji dva primera, ki bi lahko pripeljala do vojne. Zelo optimistično pa je ocenil odnose med Britanijo in Sovjetsko zvezo.

Enakopravne narodne manjšine

most sporazumevanja med sosednimi narodi

Prejšnji teden je zasedal izvršni odbor glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, ki je med drugim razpravljal tudi o vprašanjih odnosov s Italijo in Avstrijo ter o vlogi narodnih manjšin v teh odnosih. Pozitivno je ocenil razvijanje tesnega obmejnega sodelovanja med Slovenijo in sosednimi deželami Furlanijo-Julijsko krajino, Koroško, Štajersko in madžarskimi obmejnimi področji ter pri tem še posebej opozoril na konstruktivno vlogo narodnih manjšin v teh prizadevanjih.

Ugotovil je, da postajajo narodne manjšine, ki jim je zagotovljena dejanska enakopravnost, s tem, da so z enakimi možnostmi vključene v vso družbeno, politično, gospodarsko in kulturno dejavnost družbenih skupnosti, v katerih živijo, vse bolj most sporazumevanja med sosednimi narodi in državami. Zato so pomemben faktor bogatenja za družbeno skupnost, kjer živijo, saj v takih možnostih uspešno povezujejo tradicije in kulturo narodov-sosedomov. Odprta meja, ki omogoča narodnim manjšinam tesno povezavo z matičnim narodom, pa takšno vlogo manjšine še bolj poudarja.

Izrecno je odbor poudaril potrebo po stalni in poglobljeni skrbi matičnega naroda za življenjska vprašanja manjšin ter za nadaljnje utrjevanje njihove aktivne vloge pri ustvarjanju odnosov na mejli. Hkrati se je zavzel tudi za nadaljnje poglobljanje že uspešnih stikov in sodelovanja z mejnimi pokrajinami ter za povezovanje družbeno političnih činiteljev Slovenije z demokratičnimi prizadevanji v sosednih deželah na osnovi enakopravnosti, vzajemnosti in nemežavanja v zadeve drugih.

Med Koroško in Slovenijo:

Razgovor o cestah

Na sedežu koroške deželne vlade so se v torek sestali strokovnjaki na področju gradnje cest iz Slovenije in Koroške. Pobudo za ta sestanek sta dala predsednik Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Janko Smole in koroški deželni glavar Hans Sima.

Štiričlanska delegacijo SR Slovenije je vodil član Izvršnega sveta dipl. ing. Kotnik, delegacijo Koroške pa namestnik deželnega glavarja dr. Weissmann. Predmeti razgovora so bili: avtocesta čez Visoko Ture, avtocesta Dunaj—Graz—Beljak, avtoceste v Jugoslaviji ter ceste na mejnih prehodih med Koroško in Slovenijo.

Pred dunajskim obiskom:

Mejniki borbe maršala Tita

za svobodo, enakopravnost in mir v svetu

V prihodnjih dneh bo naša država deležna visokega obiska. Obiskal jo bo predsednik SFR Jugoslavije, maršal Josip Broz-Tito. Njegov obisk na Dunaju je sicer le eden izmed številnih obiskov po prijateljskih državah v prizadevanju za uresničenje plemenitih ciljev njegove dolgoletne borbe, vendar zaradi tega njegov pomen za obe državi ni nič manjši. Ob obojestranskih dobrih volji so se že doslej odnosi med njima razvijali na ravni čedalje bolj vsebine polnega sodelovanja ter odprte meje in odprtih src, kar vse pomaga blažiti tudi življenjske pogoje koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Obisk maršala Tita bo gotovo ta razvoj še pospešil in mu dal nadaljnje nove vsebine.

Maršal Tito, ki bo maja praznoval svojo petinsedemdesetletnico, je eden najpomembnejših sooblikovalcev Evrope v zadnjih 30 letih. Hkrati pa je tudi eden najvidnejših borcev za svobodo in enakopravnost v svetu ter za prijateljsko in mirno sožitje med narodi. Njegova življenjska pot kot človeka, politika in državnik je bila strma in trda. V svoji mladosti se je kot otrok številčno velike malomeške družine iz Kumrovc v hrvaškem Zagorju prebijal skozi življenje kot klučavničar in se že zgodaj vključil v mednarodno delavsko gibanje. V njem se je razvil v idejno bogatega revolucionarnega organizatorja, ki je že brž po prvi svetovni vojni prišel v Jugoslavijo zbirati in družiti odločne borbe za pravice delovnih ljudi in za enakopravnost narodov. Vodil in usmerjal jih je v borbi proti diktaturi stare Jugoslavije in jih usposobil, da so bili leta 1941 zreli dovolj, da so na svojih tleh začeli in uspešno izbojevali oboroženo borbo proti fašističnim okupatorjem Jugoslavije, za osvoboditev in enakopravnost njenih narodov v skupni demokraciji držav.

Na prvem zasedanju Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije v Bihacu je 27. novembra 1942 sredi rastočega partizanskega odpora proti Hitlerjevemu in Musolinijevemu zasedbenim silam razvil perspektive narodno osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov. 29. novembra 1943 pa je bil na drugem zasedanju tega sveta v Jajcu izvoljen za predsednika Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije, ki je postal nova jugoslovanska vlada. Istočasno je bil imenovan za maršala Jugoslavije. Pod njegovim vodstvom so jugoslovanski narodi po štiriletni borbi premagali fašistične okupatorje in 29. novembra

Število avtomobilov se je povečalo za deset odstotkov

Motorizacija cestnega prometa neprestano narašča. Leto 1966 je pokazalo, da se je v naši državi težnja po osebnem avtomobilu še povečala. Lani je bilo k prometu pripuščenih 121.500 osebnih avtomobilov, kar je za pičlih 10 odstotkov več, kot l. 1965. Na račun naraščajočega števila avtomobilov se število motornih koles, rolerjev in mopedov na cesti iz leta v leto manjša. Odslužena motorna kolesa zamenjujejo avtomobili. Lani je bilo k prometu pripuščenih le še 349 motornih koles in 636 rolerjev, kar je za 34 in za 39 % manj kot predlanskim.

Skupno vzelo je bilo lani k prometu pripuščenih 156.000 motornih vozil. V primerjavi s številom pripuščenih vozil leta 1965 se je s tem število povečalo za 7,8 odstotka. Vidno je lani poraslo tudi število novih tovornih avtomobilov. Medtem ko je bilo predlanskim k prometu pripuščenih skoraj isto število tovornjakov, kot leta 1964, je bilo lani pripuščenih 11.250 novih tovornjakov, kar je za 7,3 odstotka več, kot predlanskim.

Traktorjev in drugih vlačilcev je bilo lani pripuščenih k prometu 15.452. Število porasta pripustov je znašalo vendar le 3,5 odstotka. Večina novih traktorjev je odpadla na kmetijstvo. Povpraševanje po novih vlačilcih in specialnih vozilih, kakor so to gasilski in bolniški vozovi, vozovi za prevažanje bencina in nafte, žitni kombajni in drugi delovni stroji, je bilo lani slabše kot v prejšnjih letih. V njihovi industriji in v industriji motornih koles se kažejo očitne tendence stagnacije.

Gospodarska prognoza za 1967 (Konec)

Zaključno delovna skupina, ki je sestavila gospodarsko prognozo za Avstrijo v letu 1967, ugotavlja, da je le-ta precej optimistična in da so v njej trije zelo občutljivi činitelji. Med njimi predvsem navaja izvoz, pri katerem vidi nevarnost, da se njegov obseg lahko zmanjša. Na drugem mestu navaja zadržanje socialnih partnerjev v vprašanju uravnovešanja cen in osebnih dohodkov, kar lahko vidno poslabša dejanski gospodarski razvoj. Tretji med temi činitelji je narodna banka, od katere zadržanja je odvisno, kaj bo pokazal letošnji razvoj na denarnem trgu in v plačilni bilanci, ki je že od lani pasivna.

OPTIMIZEM IN BREZBRIZNOST UTEGNETA ŠKODOVATI

Čeprav sta znanost in tehnika na področju sestavljanja gospodarskih prognoz mednarodno in v naši državi že na dokajšnji višini, le-te niso vedno točne. Ze v naravi vsakega predračuna je, da ne more predvideti vsega, kar se utegne pri njegovi realizaciji pripetiti. Bolj kot na splošno velja to za predračune in prognoze v narodnem gospodarstvu, ki je sad prizadevanj in htenj desetisočev podjetnikov in milijonov ljudi najrazličnejših interesov. Poleg tega vplivajo na narodno gospodarstvo še politična gibanja in mednarodni razvoj.

V naših okoliščinah ima družba kolikor toliko pregled nad razvojem cen in osebnih dohodkov, s tem pa do velike mere tudi nad razvojem zasebne in javne potrošnje. Prognoze so zaradi tega na teh področjih narodnega gospodarstva verodostojnejše od prognoz, ki se nanašajo na razvoj industrijske proizvodnje, turizma in zunanje trgovine, zlasti pa prognoz, ki se nanašajo na razvoj investicijske dejavnosti. S tem pa se seveda vsiljuje vprašanje upravičenosti optimizma ali pa pesimizma pri oceni gospodarskega razvoja v tekočem letu. Leto 1966 je pokazalo, da so bile začetne prognoze gospodarskega razvoja nekoliko preveč pesimistične. Bruto narodni produkt je narasel lani za 4,4 %, prognoza pa je predvidevala le porast za 4 %.

Močnejši porast vendar lani ni sprožil močnejšega zaleta. To in pa pojavi gospodarske krize v zahodnih evropskih deželah kažejo, da letos optimizem glede gospodarskega razvoja v naši državi nikakor ni na mestu. Ravno tako je za zavreči tudi vsaka njegova dramatizacija. Neobhodno potrebno pa je, da pride letos čim prej do ustreznih ukrepov, ki bodo pripravili, da pasivni gospodarski razvoj v naši državi ustavijo in ga usmerijo — podobno kot v Italiji in Franciji — na pot naraščajoče gospodarske rasti.

ZAKAJ VLADA NE UKREPA?

Ti ukrepi so potrebni tem bolj, ker je vlada zamudila že precej dragocenega časa, ko je doslej križanih rok gledala ta razvoj. Od nje še ni prišlo ustreznih iniciativ za ukrepe v smeri sanacije razvoja gospodarstva v državi. Na pot v tej smeri so se zaenkrat podali le socialni partnerji, v glavnem sindikalna zveza in zvezna gospodarska zbornica, ki se trudita za usoglasenje cen in osebnih dohodkov s splošnim gospodarskim razvojem.

Zakoni o gospodarski rasti, ki jih je vlada lani pomladi uveljavila v parlamentu, pričakovane in objavljenosti rasti razvoja investicijske dejavnosti niso sprožili, niti niso pokazali otipljivejših pobud za potrebne gospodarske preusmeritve. Davčne olajšave, ki so jih prinesli podjetnikom, so »zakrneli vrt« avstrijskega gospodarstva sicer na splošno blagodejno »poškropili«, »zakrnelih rastlin«, ki životarijo na račun razvoja »zdravil«, pa niso odstranili.

Niti malo tudi vlada ni poskrbela, da bi pospešila povpraševanje za blagom, ki je pričelo upadati. Stremi baš za nasprotnim. Državne regrese na osnovna živila pričenja odpravljati. Prevaliti jih hoče na potrošnike. Da mora to sprožiti na eni strani nadaljnjo upadanje povpraševanja za blagom, na drugi pa nov val zahtev po zvišanju osebnih dohodkov, kar spet na široko odpira vrata nekontroliranim novim podražitvam, je jasno.

Sredi splošne gospodarske stagnacije torej vlada vodi politiko poti v krizo. Vsa-komur dopušča, da v tem nevarnem času od skupnega kolača reže, kar more in da spravlja zase na varno za »slabše čase«. To prihod slabših časov samo pospešuje in jih ne odvrča. Tako torej na trenutno najbolj občutljivem področju državne politike vidimo, da sedanja vlada res ni vlada, ki je pravična do vseh Avstrijcev, kakršno je ob njenem nastopu predstavil kancler Klaus. Iz gornjih primerov celo vidimo, da to niti noče biti.

Gradbeništvo pred stisko

Gradbena podjetja tožijo, da prejemajo zadnje čase vedno manj naročil. Anketa pri 31 podjetjih, ki pa imajo 92 % vseh v gradbeništvu zaposlenih, kaže, da utegne tak razvoj letos poleti privedi do delne brezposelnosti. Ta podjetja računajo, da bodo pomladi potrebovala okoli 30.600 delavcev. To pa je za 12,5 % manj, kakor so jih zaposlevala v letu 1966.

Lani so v primerjavi z letom 1965 naročila javne roke pri gradbenih podjetjih nazadovala za pol milijarde šilingov ali za 14 %. Od skupnih naročil, ki so jih ta podjetja lani prejela, je odpadlo 1890 milijono

nov šilingov na naročila javne roke, na skupnem prometu pa so bila ta naročila udeležena z 61 %.

Lani pa niso izostajala le javna naročila, marveč so gradbena podjetja dobila tudi manj drugih naročil. Čeprav so bila leta 1965 naročila javne roke za pol milijarde šilingov večja od naročil leta 1966, so ta naročila predstavljala le 52,5 % skupnega prometa anketiranih podjetij.

Tako torej izgleda, da bo gradbeništvo najprej in najbolj občutilo nazadovanje investicijske dejavnosti, ki se je začelo fekom minulega leta.

nih odnosov in mirnega sožitja med narodi ni le proklamirala v svetovni javnosti, marveč jo že leta neposredno uveljavlja v sodelovanju s svojimi sosedi, ne glede na njihovo notranjo ureditev. Baš na tem področju pa se odpirajo — kakor vidimo in doživljamo — v

tem delu zemeljske oble vedno nove in vedno širše perspektive za nadaljnji razvoj sodelovanja na bazi svobode in enakopravnosti v prid miru v svetu in v prid splošne blaginje človeštva. Dunajski obisk maršala Tita pa je nov in pomemben prispevek k temu razvoju.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Na sedežu OZN je skupina predstavnikov držav, ki jo je imenovala lanskoletna glavna skupščina, začela s pripravami za mednarodno konferenco držav, ki nimajo atomskega orožja. Konferenca naj bi bila po sklepu glavne skupščine naj-pozneje sredi leta 1968, na njej pa naj bi proučili varnost „neatomskih“ držav, kako sodelujejo te države med seboj, da bi se uprle širjenju atomskega orožja ter možnosti za izkoriščanje atomske energije zgolj za miroljubne namene. Ob začetku sedanjih priprav odbora so ugotovili, da države, ki nimajo atomskega orožja, lahko politično in moralno vplivajo na to, da se atomsko orožje ne bo širilo.

PEKING. — Neredi v LR Kitajski se vedno bolj zaostrejuje. V zadnjem času je prišlo do resnih izjav predvsem pred diplomatskimi predstavništvi Sovjetske zveze, tako da se je sovjetska vlada odločila za evakuacijo predvsem žena in otrok svojih diplomatskih predstavnikov na Kitajskem. Ko bi morala prva skupina sovjetskih žena in otrok zapustiti Peking s posebnim letalom, je prišlo na letališču do velikih neredov, ko so skupine rdeče garde obklopile sovjetske državljane ter za več ur onemogočile vzlet njihovega letala.

ADIS ABABA. — Etiopski cesar Haile Selassie bo že ta mesec obiskal Moskvo in Washington, kjer se bo z vodilnimi sovjetskimi in ameriškimi državniki pogovarjal o številnih problemih današnjega sveta. Med drugim bo na dnevnem redu teh razgovorov tudi vprašanje Vietnama.

PARIZ. — Francija je bila predlanskim in lani s 1920 dolarji dohodka na prebivalca na prvem mestu med velikimi evropskimi državami. Po podatkih OECD je Francija glede dohodka na prebivalca prekosila tudi Zahodno Nemčijo in Veliko Britanijo ter je za malimi državami Švedsko, Irsko, Švico in Dansko zavzemala peto mesto v Evropi.

VARSAVA. — Po prvem osnutku perspektivnega plana o razvoju LR Poljske do leta 1985 naj bi na Poljskem v prihodnjih dveh desetletjih zgradili okoli tisoč novih večjih industrijskih objektov. S tem bi se Poljska leta 1985 uvrstila med zelo razvite industrijske države.

DUNAJ. — Nirozemski zunanji minister Luns je bil te dni na uradnem obisku v Avstriji. Imel je razgovore z vodilnimi predstavniki naše države, sprejel pa ga je tudi zvezni prezident Jonas.

WASHINGTON. — Ameriške vojske sile so v zadnjih letih utrpele v Vietnamu velike izgube tudi na vojnih letalih. Uradno je sicer govora le o 618 letalih, vendar celo v ameriških krogih poudarjajo, da so bile te izgube mnogo višje ter navajajo številko 1200 letal, katerim pa je treba prišteti še blizu 500 vojaških helikopterjev.

RIM. — Italijo je zajel nov val stavk. Da bi dosegli reformo visokega šolstva, so študentje in profesorji italijanskih univerz že 1. februarja začeli stavkati. Iz protesta proti načrtovanemu znižanju plač je stopilo v stavko 70.000 uslužbencev zavodov socialnega zavarovanja, zadnja dva dneva so stavkali učitelji ljudskih in srednjih šol, ne izključujejo pa možnosti, da bi se stavki pridružili tudi državni uslužbenci in železničarji.

BEOGRAD. — Narodna banka Jugoslavije bo 15. februarja dala v promet nove kovance po 50, 20, 10 in 5 par, vendar bo ostal še naprej v veljavi tudi kovani denar z letnicama 1953 in 1963. Novi kovanci se po velikosti, teži in barvi ne razlikujejo od starih po 50, 20 in 10 din ter 5 par, ki so zdaj v prometu, marveč so razlike le v besedilu in označbi vrednosti. Na novih kovancih je besedilo okrog državnega grba izpisano v cirilici in latinici, vrednost v parah pa v vseh jezikih narodov Jugoslavije.

VARSAVA. — Te dni so se v Varšavi sestali zunanji ministri držav članic varšavskega pakta, da koordinirajo politiko teh držav v odnosih do Zahodne Nemčije in proučijo razna vprašanja, ki se nanašajo na nadaljnji razvoj v Evropi.

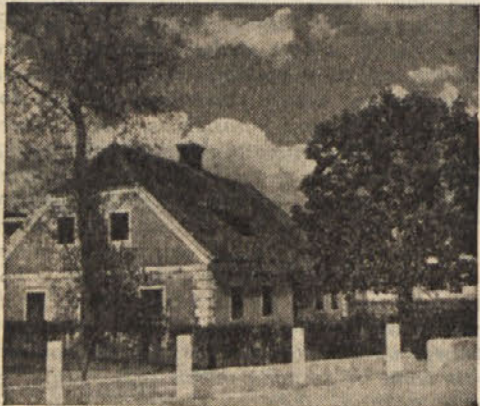
DUNAJ. — Pomočnik jugoslovanskega državnega sekretarja za znanje zadeve Dimče Belovski se je na Dunaju sestal z vodilnimi funkcionarji zunanjega ministrstva, s katerimi je razpravjal o možnostih za izboljšanje evropskega sodelovanja. Z Dunaja je Belovski odpotoval že v Zenevo, da razpravlja s predstavniki evropske gospodarske komisije OZN.

PARIZ. — Člani ankete komisije Russellovega mednarodnega sodišča za vojne zločine so na tiskovni konferenci v Parizu govorili o svojih vtihi s potovanja po Vietnamu in Kambodži. Povedali so, da Američani sistematično in množično razpisajo z bombami civilno prebivalstvo in da uničujejo naselja, v katerih ni nobenih vojaških objektov. Podpredsednik sodišča, francoski pisatelj Jean-Paul Sartre, je dejal, da se bo mednarodno sodišče znova sestalo v celotno spomladi v Parizu. Po njegovi izjavi sodišče ne namerava obsojati, temveč le ugotoviti zločine, ki značajo ameriškega ravnanja v Vietnamu in do-ločilo, kakšne kazni bi krivci zaslužili po normalnem mednarodnem pravu.

RIM. — V italijanskih krogih ne izključujejo možnosti, da bi na podlagi nedavnega obiska sovjetskega predsednika Podgornega pri papežu Pavlu VI. prišlo do izmenjave predstavnikov med Sovjetsko zvezo in Vatikanom.

HANOI. — Predstavniki Severnega Vietnama je izjavili, da bi ugneli prišlo do pogajanj med Washingtonom in Hanojem, če bi Amerika ustavila vojaške akcije proti Severnemu Vietnamu. Politični opazovalci vidijo v tej izjavi važen prispevek Severnega Vietnama v prizadevanjih za doseg miru v Vietnamu in zlasti poudarjajo, da Hanoi zdaj kot pogoj za novo zavo pogajanj ne zahteva več umika ameriških sil iz Južnega Vietnama, marveč bi se zadovoljil s ukinitvijo bombardiranja Severnega Vietnama. Če bi Amerika zavrnila tudi to ponudbo, potem se po njem bo smela čuditi, če nihče več ne bo veroval njenim zagotovilom, da želi mir.

BONN. — V Bonnu so uradno sporočili, da bo novi zahodnonemški kancler Kiesinger še tekom letošnjega leta uradno obiskal Indijo.

Titoova rojstna hiša v Kumrovcu

1945 proglasili Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, ki se je pozneje preimenovala v Socialistično federativno republiko Jugoslavijo.

Dosledno, kakor je usmerjal in vodil borbo proti fašizmu za osvoboditev in enakopravnost jugoslovanskih narodov, je maršal Tito tudi pozneje nadaljeval s svojo politiko na teh načelih. Zaradi tega se je zameril nekdanjim antifašističnim zaveznikom Jugoslavije na Vzhodu in Zahodu. Takorekoč na mah je bila leta 1948 odpovedana poslednja pomoč za obnovo izropane in razdejane Jugoslavije. Toda v trdi borbi pod njegovim vodstvom skovane enotnosti jugoslovanskih narodov ni mogel spraviti na kolena ne udarec Kominform iz Vzhoda, niti ne ponavljajoči se ameriški pritiski.

Do leta 1953 kot predsednik jugoslovanske vlade, od tedaj naprej pa kot predsednik republike je maršal Tito na čelu jugoslovanskih narodov smelo vodil politiko svobode, enakopravnosti in miru v svetu. V teh letih je obiskal vrsto velikih in malih držav v Evropi, Aziji, Afriki in Ameriki, najvišji predstavniki teh držav pa so od tedaj naprej takorekoč zaporedni gostje v Jugoslaviji. V času, ko so se zaradi zaostrevanja blokouske politike spet na svetovnem obzorju zbirale nevarne megle vojne napetosti, je bil maršal Tito eden od pobudnikov za beograjsko konferenco blokouske nevezanih držav, do katere je prišlo začetkom septembra leta 1961 in katere se je udeležilo 25 držav, da dajo podprtka potrebi mirnega sporazumevanja za ureditev mednarodnih odnosov. Kot njihov govornik je pozneje nastopil pred generalno skupščino OZN.

Jugoslavija pod Titovim vodstvom vendar svoje politike prijateljskega urejanja medseboj-

OB KULTURNEM PRAZNIKU SLOVENSKEGA NARODA:

Dvajsetič Prešernove nagrade za posebne dosežke na področju kulture in umetnosti

V okviru slavnostne akademije v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani so bile na predvečer kulturnega praznika slovenskega naroda in obletnice smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna minuli torek podeljene tradicionalne Prešernove nagrade za posebne dosežke na področju kulture in umetniške ustvarjalnosti. Slavnosti so se udeležili najvišji politični predstavniki SR Slovenije, številni kulturni delavci in umetniki ter veččlanski delegaciji koroških in primorskih Slovencev. Po akademiji pa je za letošnje Prešernove nagrade in druge kulturne delavce priredil sprejem predsednik skupščine SR Slovenije Ivan Maček.

Umetniški okvir slavnostni akademiji je dal simfonični orkester RTV Ljubljana pod vodstvom dirigenta Sama Hubada, medtem ko je imel slavnostni govor predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Lev Modic. Uvodoma je spomnil na zgodovinski sklep pred dvaindvajsetimi leti, ko je bil dan Prešernove smrti sredi narodnoosvobodilnega boja proglašen za kulturni praznik slovenskega naroda. "S tem dejanjem je slovensko ljudstvo že med borbo izpričalo svojo privrženost kulturni tradiciji ter obljubilo, da bo uresničevalo njeno humanistično izročilo." Na njeno obsežno govorilo o vprašanjih, ki posegajo v razmerje med kulturo in politiko ter družbeno resničnostjo, ob koncu pa je razglasil sklepe o podelitvi letošnjih Prešernovih nagrad.

Prešernovo nagrado sta prejela pesnik Božo Vodušek in akademski slikar prof. Maksim Sedej, medtem ko so nagrade Prešernovega sklada dobili pisatelj Andrej Hleng, pesnik Kajetan Kovič, gledališki kritik Vasja Predan, skladatelj Vilko Ukmar, baletka Tatjana Remškarjeva, operna pevka Ondina Ottaklasinc, kipar Slavko Tihec, dirigent Lojze Lebič, slikar Floris Oblak, gledališka igralca Aleksander Valič in Sandi Krošl, filmski snematec Rudi Vavpotič ter arhitekti Savin Sever, Oton Jugovec, Svelozar Križaj in Jože Brumen.

Ob slovenskem kulturnem prazniku so bile različne prireditve in manifestacije po vsej Sloveniji. V mnogih krajih — tako zlasti v Prešernovem mestu Kranju — so ob tej priložnosti priredili poseben kulturni teden z akademijami, gledališkimi predstavami, pevskimi in godbenimi koncerti ter umetniškimi in spominskimi razstavami. Kranjski

kulturni delavci so ob številni udeležbi šolske mladine počastili pesnika tudi na njegovem grobu, medtem ko so Mariborčani za Prešernov dan organizirali množičen obisk mednarodne likovne razstave "Mir, humanost in prijateljstvo med

narodi" v Slovenjem Gradcu. Prešernov sklad pa je ob kulturnem prazniku tudi letos razpisal posebne štipendije za umetniško izpopolnjevanje.

Tako je bil tudi letošnji slovenski kulturni praznik — kakor je v slavnostnem govoru ob podelitvi Prešernovih nagrad v Ljubljani naglasil predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Lev Modic — "priznanje neprecenljivega prispevka kulturnih ustvarjalcev pri oblikovanju slovenske in obče človeške ideje, ki živi v nas, in hkrati obračun z našim osebnim in družbenim odnosom do umetniške izpovedi in kulturne ustvarjalnosti sploh".

Jezikovna šola obiskuje učence

Med značilnosti današnjega časa nedvomno sodi tudi dejstvo, da potrebuje človek vedno več in zlasti strokovne izobrazbe, da pa po drugi strani povsod v svetu primanjkuje sposobnih vzgojiteljev. Zato je povsem razumljivo, da skušajo to pomanjkanje nadoknaditi na najrazličnejše načine; v mnogih državah so že znani »mehanični učitelji«, »učni stroji« in podobne oblike izkoriščanja tehničnih dosežkov v šolstvu.

Posebna oblika novega načina učenja so tako imenovani jezikovni laboratoriji, ki pa so razmeroma dragi, zlasti če upoštevamo, da more vsaka taka naprava služiti le zelo ozko določenemu krogu interesentov. Zato so se v Angliji odločili za zanimiv poskus — »jezikovni avtobus«, kakor imenujejo jezikovno šolo, ki potuje iz kraja v kraj in se ustavlja povsod tam, kjer se zbere ustrezna skupina učencev.

V praktičnem delu je jezikovni avtobus urejen podobno kot običajna učilnica, poleg tega pa obsega njegova oprema še filmsko platno, projektor in magnetofon ter deset kabin, kjer sedijo učenci vsak pri svojem magnetofonu. Pouk je zasnovan na kombinaciji sluha, vida in govornice. Učenci gledajo film ali posamezne slike predmetov, hkrati pa poslušajo zvočni komentar. Razlago in odgovore učencev je mogoče posneti na magnetofonski trak, tako da učenec prisluhne samemu sebi in ob primerjanju s predavateljevo izgovorjavo tudi sam odpravlja svoje pomanjkljivosti. Učna snov je sicer posneta na magnetofonski trak, vendar vodi

pouk priznan jezikoslovec, ki lahko po mreži slušalk govori in pojasnjuje bodisi posameznim učencem ali pa celemu »razredu« hkrati.

Glavna prednost tega »jezikovnega avtobusa« je nedvomno v tem, da razmeroma visokih stroškov za tehnično opremo ne nosi več ena šola sama, marveč se razdelijo na vse zainteresirane ustanove, ki jih »šola na kolesih« po vrsti obiskuje. Hkrati

pa je s tem rešen tudi problem pomanjkanja učnih moči, saj je potreben le en sam učitelj, ki vozi iz kraja v kraj in tako opravlja svoje vzgojno delo lahko za celo pokrajino.

Kakšni bodo praktični uspehi tega poskusa, bo seveda pokazala šele bodočnost.

Švica razvija svojo televizijo

Zaradi svojih pokrajinskih in narodnostnih posebnosti spada Švica med tiste dežele, ki v svetovnem merilu potrebujejo eno najgostejših televizijskih mrež, da bi bilo celotnemu prebivalstvu zagotovljeno sprejemanje ustreznega sporeda. V švicarskem primeru gostote omrežja namreč ne narekuje le goratost dežele, marveč poleg tega še dejstvo, da živijo v Švici tri narodne oziroma jezikovne skupine, katerih enakopravnost mora biti upoštevana tudi pri izgradnji televizijskega omrežja.

Ob koncu leta 1966 je štela švicarska televizijska mreža 73 postaj. Ker ima vsako jezikovno področje svoj program, obstoje dejansko tri televizijske mreže druga ob drugi: v nemškem delu Švice je frekvenca 37, v francoskem 19 in v italijanskem delu dežele 17 televizijskih oddajnikov. Ko bo ta mreža zgrajena v celoti, tako da bo lahko vsako jezikovno področje spremljalo svoj program, pa bo imela Švica kar 350 televizijskih oddajnikov.

Švicarsko televizijsko omrežje sestavljajo močni oddajniki, katere dopolnjuje še kak ducat pokrajinskih oddajnikov. Glavni in pokrajinski oddajniki so priključeni na 54 pretvornikov, majhnih in najšibkejših oddajnikov, ki oskrbujejo doline in večje kraje zunaj dosega glavnih in pokrajinskih oddajnikov postaj. Po zaslugi te mreže lahko spremlja televizijske oddaje 93 odstotkov švicarskega prebivalstva. V bližnji bodočnosti pa bodo priključili na omrežje še celo vrsto novih pretvornikov in je predvideno, da bo televizijska mreža že do konca tega leta zajela vse kraje z več kot 200 prebivalci.

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU:

Izbor iz Prešernovih »Poezij«

na štirih govornih gramofonskih ploščah

Založba »Mladinska knjiga« v Ljubljani je tudi ob letošnjem kulturnem prazniku slovenskega naroda na poseben način proslavila spomin največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna. Lani je ob tej priložnosti poskrbela za bibliofilsko izdajo faksimila Prešernovih »Poezij«, letos pa je v sodelovanju z jugoslovansko tovarno gramofonskih plošč Jugoton izdala štiri govorne gramofonske plošče z izborom iz Prešernovih »Poezij«.

Štiri v elegantne ovitke spravljene plošče nudijo poslušalcu možnost, da 48 minut prisluhne Prešernovi pesniški izpovedi, ki jo posredujejo člani Slovenskega narodnega gledališča Duša Počkajeva, Stane Sever in Boris Kralj. Izbor iz poezij je pripravil dr. Boris Paternu ob sodelovanju umetniškega vodje Slavka Jana, jezikovnega urednika Antona Bajca in tonskega snemalca Dušana Mauserja. Plošče obsegajo znane in priljubljene Prešernove pesnitve, med katerimi so tudi Sonetje nesreče, Slovo od mladosti, Orglar, Povodni mož, Nezakonska mati, štirje soneti iz Venca, Neiztrohnjeno srce, Uvod h Krstu pri Savici in Zdravljica.

Ob izredno nizki ceni (v našem denarju okoli 100 šilingov) za komplet štirih plošč, ki jih lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu) bo tako nesmrtna Prešernova beseda tudi v moderni obliki dostopna najširšemu krogu občudovalcev njegove umetnosti. V interpretaciji znanih slovenskih gledaliških umetnikov pa bo gotovo našla pot tudi med druge narode, katerim je ravno Prešeren kot prvi predstavil kulturno raven slovenskega naroda.

KULTURNE DROBTINE

● V okviru letošnjih prireditev ob kulturnem prazniku slovenskega naroda je Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani pripravila zanimivo razstavo, posvečeno Josipu Jurčiču. Razstavljeno gradivo, ki ga je ob stalnici izdal prvega slovenskega romana (Jurčičevega »Deselega brata«) zbral in uredil višji bibliotekar dr. Branko Berčič, obsega rokopise in objave Jurčičevih leposlovnih del ter knjižne izdaje in prevode njegovih spisov doma in v tujini.

● Koroška delegacija pod vodstvom deželnega glavarja Sime je včeraj izročila pravstnemu ministru dr. Pihl-Perčeviću obilno gradivo o načrtovani visoki šoli v Celovcu, ki ga je pripravila skupina strokovnjakov. Prizadevanja Koroške za dosega lastne univerze je delegacija ob tej priložnosti obrazložila in utemeljila tudi na posebni tiskovni konferenci.

● V mariborski študijski knjižnici so te dni odprli tretji del razstave »Slovenski roman«. Tokrat je zastopano obdobje od leta 1945 dalje ter je predstavljenih več kot 150 del sodobnih pisateljev.

● Stara komaj 46 let je v Monte Carlu nenadoma umrla znana francoska filmska igralca Martine Carol, ki je prispevala v Monacco, da bi osebno predstavila svoj najnovejši film »Arrivederci Baby«.

● Sprčo vedno večjih finančnih težav je celovsko mestno gledališče ukinilo svoj Kamorni oder, zato pa bodo ob nedeljah poleg rednih popoldanskih predstav tudi še posebne večerne prireditve pod skupnim naslovom »Smeh v nedeljo zvečer«.

● Velik uspeh je dosegla antologija jugoslovanskih pripovednih del, ki je pred nedavnim izšla v Leipzig: knjiga, ki vsebuje dela 25 najpomembnejših pisateljev iz vseh jugoslovanskih republik, je bila že ob izidu praktično razprodana. V Berlinu pa bo v kratkem izšlo doslej največje delo o narodnoosvobodilni borbi jugoslovanskih narodov.

PO PREŠERNOVIH STOPINJAH NA KOROŠKEM:

Trije pesnikovi prijatelji

Iz ohranjenih Slomškovih dnevnikov tudi izvedemo, da je koncem leta 1830 uvedel skupno s Poklukarjem, Hafnerjem, in Ahacijem redne mesečne »Slovenske sestanke«. Leta 1831, 2. januarja, je Slomšek v družbi Poklukarja obiskal Urbana Jarnika v Blatogradu — zaradi razgovora o »slovenskih zadevah«. Najimenoitnejše Slomškovo narodnostno dejanje na Koroškem pa je bila njegova čudovito lepa pridiga »O dolžnosti, svoj materin jezik spoštovati«, ki jo je imel na binkoštni ponedeljek leta 1834 v Blatogradu kot gost tamkajšnjega župnika Urbana Jarnika. Naj navedemo ta njegov govor vsaj v glavnih potezih:

Žalosten in dolgočasen bi bil ta svet, ko bi govorili vsi ljudje isti jezik. Bog bi prav tako lahko dal vsem ljudem en jezik v govorjenju, kakor je dal apostolom, da so govorili v vseh jezikih. A božja modrost, tega ni storila. Sv. Duh je na binkoštni praznik posvetil vse jezike zato, da s hvaležnim srcem spoštuje vsak svojega, da daje zanj Bogu spodobno čast in hvalo. Med vsemi jeziki mora biti Slovincem naš materin jezik najljubši.

Bratje in sestre! Slovenec bom govoril Slovincem nove besede iz materine ljubezni govoril o slovenskem jeziku, zakaj tudi tega je dal sv. Duh govoriti apostolom.

Ne govorim samo po Koroškem našega imenitnega slovanskega jezika; ni ga na svetu jezika, ki bi ga tako na široko go-

vorili. Pojdi za jugom do morja, našel boš po Hrvaškem in Dalmaciji ljudi, ki govore slovansko kakor ti. Prehodi Ogrsko, Češko, Moravsko in Poljsko, povsod boš našel slovansko sorodstvo.

Alojzij Gangl: France Prešeren (beli marmor)

Je li morda slovenski jezik tako grd in zarobljen, da bi se morali sramovati slovenske govornice? Lepe so pridige v nemškem jeziku, pa tudi v slovenskem lepo teko. Prijetne so nemške pesmi, ali prijetnejše so pesmi slovenske, ki se lepo gladko zlagajo in nam po nebeško razveseljujejo srce.

Kdor svoj materin jezik zavrže ter ga pozabi in zapusti, je podoben zmedenemu pijancu, ki zlato v prah tepta in ne ve, kakšno škodo dela. Slovenski starši, ki znajo slovensko, pa svojih otrok slovenskega jezika ne uče, so nehvaležni gospodarji, saj zapravijo svojim otrokom drago domačo besedo, slovenski jezik, ki so jim ga izročili njihovi dedje. Taki očetje in matere so podobni slabim skrbnikom, ki prodajo svoje očetovo gospodarstvo, kupujejo druge hiše, a pridejo slednjič na beraško palico.

Kar je oče dobrega prejel od svojih starih, mora zapustiti svojemu sinu; kar se je mati hvalevrednega naučila od svoje matere, bo zapustila tudi svoji hčeri. Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih starih. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olupčati in svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, ki nam ga je izročil Gospod nebes in zemlje, da bi z njim kupčevali in napravili veliko dobička. Kdor svoj materin jezik pozabi, malopridno zakoplje svoj talent; Bog ga bo nekoč terjati zanj in vsi zaničevalci svojega jezika bodo vrženi v temo.

Ne bodi vas sram, da ste Slovenci; to naj bo naša čast! Prva moja žalost je, da nas neki tujci zaničujejo. Vedimo se tako, da bomo vse časti in hvale vredni pred Bogom in ljudmi! Druga žalost mojega srca je slaba navada Slovencev, da se svojega rodu in jezika sramujejo in slovensko govoriti nočejo. Nikarte tega, ljubite svoj narod, spoštuje svoj jezik!

O ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik! S teboj sem prvič klical svojo ljubeznivo mater

Anton Martin Slomšek

in dobrega očeta; v tebi me je mati učila moliti in spoznavati Boga; tebe hočem hvaležno spoštovati in te ohraniti kot najdražji spomin na svoje rajne starše; za tvojo čast in lepoto hočem po pameti skrbeti, kolikor premorem. Do svoje poslednje ure hočem najrajši v slovenskem jeziku hvaliti Boga, najrajši v slovenskem jeziku učiti svoje ljube brate in sestre Slovence. Kot hvaležen sin svoje ljube matere želim, naj bi bila slovenska moja poslednja beseda, prav kakor je bila slovenska moja prva.

(Dalje prihodnjič)

Folteju Hartmanu ob šestdesetletnici

Danes pred šestdesetimi leti je pri Hartmanu v Libučah zagledal luč sveta in vstopil v našo narodno skupnost. Z nami je prehodil takorekoč ves križev pot tega stoletja. Doraščal je kot otrok številne družine v letih prve svetovne vojne, mladenič je postal v letih poplenskicnega nacionalnega pritiska, ki je dušilo naše narodno, kulturno in gospodarsko življenje. V letih gospodarske krize se je boril za delo, kruh in zaslužek in po nacistični zasedbi je bil med prvimi, ki ga je vzela gestapo na piko, ga zasledovala in ga pomladi 1941 odgnala v celovške zapore, od tam pa v koncentracijsko taborišče Dachau. Njegovi starši, bratje in sestre so bili pomladi 1942 izseljeni, oče Matevž je umrl v taborišču Eichstätt, brat Tevžej pa je bil na nemški fronti, od koder se ni vrnil.

Na vsej dolgi, skrbi, težavi in trpljenja polni poti je naš Foltej Hartman dosledno izpolnjeval, kar mu je bilo položeno v zibelko: ljubezen do rodne grude, do svojega narodnega in njegovega kulturnega bogastva — naše pesmi. Če je njegova sestra Milka, ki jutri praznuje svojo petinšestdesetletnico, dobila v svojo kmečko zibelko položen dar in poslanstvo opevanja lepote naših krajev in čustev našega človeka, potem je dobil Foltej v svojo zibelko položeno poslanstvo, da ponese slovensko pesem v vsej svoji lepoti med svoje rojake in v širni svet. To poslanstvo kot samorastnik v polni meri izpolnjuje in jo je izpolnil preko pričakovane mere, ko je sredi največjega trpljenja in umiranja v Dachau ustanovil slovenski pevski zbor. V stabni nevarnosti pred bikovko, bunkarjem in krematorijem je bil ta zbor do osvoboditve pomladi 1945 tešilo in dramil tisočev sotrpino iz vseh vetrov.

S svojim narodnim prepričanjem, s svojim socialnim čutom in z neizmerno ljubeznijo do pesmi, petja in pevcev je Foltej od svoje rane mladosti prilival v naša srca zavesti, poguma in vere v bodočnost. Začel je kot mladi zborovodja pliberške »Edinosti«, svojo šestdesetletnico pa slavi v funkciji centralnega zborovodje Slovenske prosvetne zveze, ki ga je že za svojo petdesetletnico odlikovala z Drabosnjakovim priznanjem. Štirideset let uri in večja naš pevec in zbor. Številni koncerti, ki jih je med tem dirigiral, gre v več sto, v stotisoče pa gre število hvaležnih poslušalcev, ki so ga pri tem po naših krajih, širom Slovenije in Jugoslavije, v Trstu, na Gradiščanskem, na Dunaju in v Dachau nagradili s hvaležnimi aplavzi.

Naš Foltej je še vedno tak, kakor je bil na začetku svoje zborovodske poti: tvoren, živavo vztrajen in vnet za narodno in kulturno rast. Ostal je dober prijatelj in iskren tovariš. Osebnostno je vedno najbolj vesel, če mladini lahko daje, kar so mu predniki izročili in kar sam oblikuje.

Tak, dragi Foltej, ostani med nami še dolga, dolga leta. Razsipaj svojo ljubezen do pesmi in petja še naprej v vse vetrove sebi v ponos in našemu ljudstvu v prid.

Letošnji proračuni podjunskih občin

Kakor vsako leto v tem času, se tudi letos občinski sveti širom dežele bavijo predvsem s pripravo in sklepanjem občinskih proračunov. O nekaterih občinskih proračunih smo že poročali, danes pa hočemo dati kratek pregled proračunov občin Tinje, Škocijan, Dobrla vas, Labot in Železna Kapla-Bela. Iz njih je razvidna na eni strani gospodarska moč teh občin, na drugi pa njihovi letošnji gospodarski in komunalni načrti.

Gospodarsko najšibkejša med imenovanimi občinami je golovo občina Tinje. V svojem proračunu pričakuje letos komaj 754.000 šilingov dohodkov. Njeni izdatki bodo vendar znašali 843.000 šilingov. Tako ima torej ta občina 89 tisoč šilingov proračunskega primanjkljaja. Spričo tega je razumljivo, da je prišlo na seji občinskega sveta do precejšnjega negodovanja zaradi gospodarske šibkosti občine, ki v takih pogojih nima nobenih možnosti za gospodarski razvoj in za izpolnjevanje svojih nalog.

Vse obsežnejši je letošnji proračun občine Škocijan, ki je glavni turistični center Podjune in ki jo poleg tega gospodarsko krepi še lesno industrijski kombinat Leitgeb v Sinčji vasi. Občinski svet je pred kratkim proti glasovom zastopnikov OVP sklenil proračun v višini 7 milijonov šilingov. S tem proračunom bo občina lahko še naprej izboljševala svoje ceste in izboljšovala svojo, za marsikatero turistično občino zgledno komunalno dejavnost. Pri razčlembi proračuna te občine je bilo med drugim povedano, da je okroglo 1,5 milijona šilingov namenjenih za gradnje v občini, 2,4 milijona šilingov pa za javne ustanove in za pospeševanje gospodarstva. Za šolstvo je v proračunu določenih 751.000 šilingov, 92.000 šilingov pa je določenih za mladinsko skrbstvo. Za pospeševanje prosvetne dejavnosti ima občina letos predvidenih 40 tisoč šilingov.

Prilicno na isti višini se letos giblje proračun sosednje občine Dobrla vas. Po dolgih letih so dohodki in izdatki te občine letos izenačeni na skupni obseg 6.833.000 šilingov. Manj kot tega dejstva bodo občani veselili sklepa, da je občina letošnje prispevke za vodo vod zvišala za 25 odstotkov. Med namenskimi izdatki stoji v tej občini šolstvo na prvem mestu. Za njega je v proračunu določenih 1.260.000 šilingov, za občinske gradnje pa je pripravljenih 973.000 šilingov. Za javne ustanove in za pospeševanje gospodarstva, med tem tudi kmetijstva je občinski svet pripravil 767.000 šilingov. Malo pa ima dobrolovska občina pripravljenega denarja za pospeševanje kulturne dejavnosti. V ta namen ima določenih le 31.000 šilingov, za mladinsko skrbstvo pa ima pripravljenih 172.000 šilingov. Za potrebe gasilskih društev je občinski svet odobril 50.000 šilingov.

Znatno višji je letošnji proračun občine Labot. Že redni proračun, ki ga je občinski svet sklenil, vsebuje 9 milijonov šilingov dohodkov in izdatkov, izredni proračun pa še poleg tega predvideva 3,1 milijona šilingov izdatkov. Glavni postavki proračuna so občinske gradnje, ki so dotirane z 2 milijonoma šilingov, in gradnja občinskih stanovanj, za katero je predvidenih 2,5 milijona šilingov. Blizu enega milijona šilingov znašajo letošnji skupni izdatki občine na področju šolstva.

Vse prednje proračune pa prekosi letošnji proračun občine Železna Kapla-Bela. Redni proračun te občine je s 4,9 milijona šilingov za 28 % višji od lanskega, ki je trpel zlasti pod negotovostjo ušode tovarne celuloze Rebrca. V rednem proračunu te občine zahleva odplačilo dolgov največ denarja. V ta namen je predvidenih 1,5 milijona šilingov, ker je občina že v zadnjih letih za svoj razvoj veliko investirala. Za gradnje v tekočem letu je predvidenih 877.000 šilingov, za šolstvo pa 741.000. Lep znesek 382.000 šilingov je občinski svet pripravil za gasilstvo.

Znatno večji od rednega je obseg izrednega proračuna. Izredni proračun namreč obsega blizu 10 milijonov šilingov izdatkov, pri čemer je seveda 6 milijonov šilingov predvidenih za gradnje nadaljnjih občinskih stanovanjskih hiš, blizu enega milijona šilingov pa za dokončanje del na občinskem kopališču. Nadaljnji milijon šilingov je določen za nadaljevanje gradnje nove glavne šole, okoli 900.000 šilingov pa za zgotovitev sedanjih občinskih stanovanjskih hiš na Kompoševi ravni. V načrtu ima občina tudi gradnjo mrtvašnice, za kar je občinski svet letos odobril 250.000 šilingov.

Da naša današnja kronika ne bo vsebovala samo žalostne novice, hočemo še povedati, da se je malo pred smrtjo svojega očeta Jožefa Talerja poročil njegov sin Martin. Svojo izvoljenko je izbral v okolici Št. Jakoba v Rožu.

Da naša današnja kronika ne bo vsebovala samo žalostne novice, hočemo še povedati, da se je malo pred smrtjo svojega očeta Jožefa Talerja poročil njegov sin Martin. Svojo izvoljenko je izbral v okolici Št. Jakoba v Rožu.

V Škofičah se je ustavila smrt

Pred 14 dnevi je smrt zašla v našo občino in zaporedoma izrgala iz naše srede 6 oseb. Kot prvega je izrgala iz naše srede po vsej okolici znanega živinskega trgovca Schnabla iz Loga, kateremu je na poti k večnemu počitku kmalu sledila Pintaričeva mati. Par dni za njo je preminul Ernst Thaler, pd. Kocijan v Papračah, osem dni za njim pa njegov brat, delavec Jožef Thaler.

Sele-Kot

Letošnji pust je bil kratek, zato pa povsod poln, skoraj bi lahko rekli prepoln pustnih prireditev in — razumljivo — tudi ženitovanj. V vrsti takih prireditev je naše društvo »Košuta« komaj našlo pripraven dan za svoj prosvetno družabni večer, ki smo se ga že navadili in ga zljubili.

Letos je do tega večera prišlo v soboto 28. januarja. Kakor vedno, smo ga imeli v naši gostilni »pri žagi«. Čeprav je bila isti večer v okolici vrsta drugih pustnih prireditev, je društveni predsednik Jurij Mač lahko pozdravil zelo lepo število Kočanov, ki so se hoteli v društvenem krogu razvedriti in preživeti nekaj prijetnih uric.

Uvodno v naš večer je tajnik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu Andrej Kokot predvajal film o Slovenskem oktetu na Gorenjski ohceti, nato pa je dal še filmsko reportažo o lanskim dogodkih med korškimi Slovenci in na Korškem. Film o Slovenskem oktetu na Gorenjski ohceti je bil ravno pravi uvod za naše družabno razpoloženje, ki smo ga hoteli popestriti še z znanim instrumentalnim ansamblom bilčovške prosvetnega društva »Bilka«. To se nam vendar ni posrečilo, vendar nas je iz zadrege rešil naš Francov Toni s svojo harmoniko. Kmalu nas je spravil do vedrega razpoloženja, da smo se pričeli eden za drugim vrteti v prijetnem plesu. Leto se je prepletalo z veselimi prepevanjem, za pravo rustno razpoloženje pa je še posebej poskrbel naš »šminkar« Šimej Olip.

Isti dan je preminula Fani Sima v Škofičah. Pokojna nas je zapustila v 56. letu starosti. Podlegla je trdovratni bolezni, zaradi katere se je 14 dni zdravila v celovški bolnišnici. Komaj se je vrnila domov, je preminula, ker za njo ni bilo rešitve. Svoje življenje je bila pokojna vneta članica našega društva. Zato so se njegovi pevci poslovili od nje na domu in ob odprtem grobu, poslovilne besede in besede zahvale za njen doprinos pa je ob odprtem grobu spregovoril Lovro Kramer kot zastopnik društva.

Za Fanijo Simo je naše vrste zapustil še Toni Hafner pd. Pavkov v Škofičah. Tudi od njega se je naše društvo poslovilo z žalostinkami. Vsem svojcem umrlih tem potom še enkrat naše iskreno sožalje.

OD VČERAJ NAPREJ:

Dunajska drsalna revija v Celovcu

Sinoč se je v celovški mestni hali letos prvič predstavila dunajska drsalna revija. Tokrat je prišla v Celovec — kjer bo ostala do ponedeljka 20. februarja — s posebno lepim sporedom, ki mu je idejni vodja in režiser revije Will Petter dal naslov »MAŠKARADE«.

Spored je v resnici eden najlepših, kar jih poznamo od tega svetovno znanega in priljubljenega ansambla. To velja tako za njegovo vsebino, kakor tudi za bogato garderobo, s katero ta revija vedno spet preseneti. Ansambel, njegov spored in njegove soliste smo opisali že v predzadnji številki. Tokrat smo tudi povedali, da se revija na tokratnem gostovanju predstavi s 600 različnimi in v resnici umetniško izbranimi in izdelanimi kostumi. Danes k temu lahko še dodamo, da tako bogate garderobe na svetle doslej še nobeden podob-

ben ansambel ni imel. Vrednost garderobe revije pri sporedu »MAŠKARADE« znaša okoli 5 milijonov šilingov.

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu

V a b i l o
na

**PROSVETNO DRUŽABNO
PRIREDITEV**

s petjem in tremi veseloigrami

v nedeljo 12. februarja 1967

ob pol tretji uri popoldne in ob pol osmi uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu

V dvainsedemdesetem letu starosti je v nedeljo zvečer v Selah pri cerkvi preminul Urban Olip — Banči, kakor so ga poznali domačini in slovenski izseljenci, katerih usodo je med letom 1942 in 1945 delil. V torek popoldne smo ga na domačem pokopališču položili k večnemu počitku v domači zemlji, kateri je za čas njegovega življenja veljala vsa njegova ljubezen. Na svež grob je med drugimi tudi Zveza slovenskih izseljencev položila svoj venec.

Pokojni Banči je bil človek in dobričina, da je med nami malo takih. Osebnostno skromen, razgledan in samozavesten v svojem naprednem prepričanju je bil ljubezniv do vsakega in vnet za vsako delo, ki je prišlo skupnosti kulturno in drugače v prid. Na svoji življenjski poti med tistimi, ki so ga poznali, ni imel sovražnikov in nasprotnikov, ker tudi sam ni nikogar sovražil ali pa mu nasprotoval. Vsakega nasprotnika je kmalu »razorožil« s svojim kulturnim in odkritim značajem. Prav s tem pa je v izseljeništvu veliko pomagal svojim sotrpino.

Tak je bil kot mladenič, ko je služil po selskih kmetijah, tak je ostal do svoje smrti. V Celovcu se je izučil čevljarstva, po svojih »šterah« pa je leto za letom obražal Sele, Obirsko in Korte. Iz navdušenja za glasbo je ustanovil svojo godbo in jo imel do leta 1953. V domačem prosvetnem društvu »Planina« je bil pevec, igralec in organizacijsko aktiven prosvetaš. Zvesto je sledil stopinjam Šimana Kocijan — Rutarjevega Jurja. Knjige in branje mu je bilo veliko veselje. Redno jih je posredoval drugim. Pri tem se tudi ni ustrašil orožništva, ki ga je še po drugi svetovni vojni zasledovala zaradi razpečevanja knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze.

V prvi svetovni vojni je prišel v rusko ujetništvo in se je kot samouk naučil ruščine, s čemer je svojim soujetnikom veliko pomagal. Z nekaterimi je do smrti vzdrževal vezi prijateljstva. Še več prijateljev je dobil v letih izseljenstva, ki ga je z ženo preživljal po taboriščih Rehinitz, Eichstätt, Frauenaurach in Hesselberg. Z njimi se je tudi vsa poznejša leta rad srečeval. Zato ga ni manjkalo na nobeni slovenski prireditvi v Celovcu ali drugje, kjer so se srečevali njegovi sotrpini.

Z Bančijem pa ni bil položen v grob le eden najplemenitejših starejših Selanov, marveč je Sele zapustila tudi njihova živa kronika. Bančijev »konjiček« je namreč bil, da je z njemu svojstveno natančnostjo beležil vse dogdke življenja, s katerim se je srečal. Tako jih je ohranil poznim rodovom in vsem, ki bodo enkrat stopili na pot raziskovanja življenja v Selah v zadnjih 70 letih.

KOLEDAR

Petek, 10. februar: Šalastika
Sobota, 11. februar: Lur. M. B.
Nedelja, 12. februar: Evalija
Ponedeljek, 13. februar: Gregorij
Torek, 14. februar: Valentin
Sreda, 15. februar: Jordan
Četrtek, 16. februar: Julijana

Zvezde Rimske ceste

Včasih postanejo astronomi nekaj podobnega, kot so popisovalci pri ljudskem štetju. Z nebesnim štetjem se ukvarjajo mnogi observatoriji po svetu. Celotno vprašanje o podobnosti vprašanjem pri ljudskem štetju: »Starost?« »Kraj bivanja?« »Število družinskih članov?« in tako dalje. Nekaj vprašanj pa je pri nebesnem štetju takih, da bi bila pri ljudskem štetju nekoliko neobičajna: »Kako veliki ste?« »Kako vroči?« »Kako hitri?«

Astronomu je glavni vir za odgovore teleskop in račun, ki ga opravi pri pisalni mizi. Ti računi so včasih izredno zapleteni, drugič spet razmeroma preprosti.

Recimo, da imamo dve kovinski krogli enake velikosti, toda ena naj bo dvakrat tako vroča kot druga: druga krogla bo izžarevala 16-krat več energije kot prva in ne samo 2-krat toliko. Če pa bi bila druga krogla še dvakrat toliko velika kot prva, bi izžarevala $4 \times 16 = 64$ -krat toliko energije kot prva, ker ima štirikrat toliko površine kot prva in še dvojno temperaturo. Če torej opazujemo dve zvezdi natanko iste barve (temperature), od katerih ena izžareva 100-krat toliko energije kot druga, moramo sklepati, da je polmer svetlejšje zvezde polmer prve kvadratni koren iz 100.

Ni pa niti potrebno, da bi imeli zvezdi ob začetnem primerjanju enako temperaturo. Če je ena dvakrat tako vroča kot druga, kar znamo po barvi (iz spektra), tedaj vemo, da mora oddajati 16-krat toliko energije na enoto površine. Če pa ugotovimo, da oddaja 1600-krat toliko energije in vemo, da gre 16-kratno povečanje na račun temperature, moramo sklepati, da gre dodatno 100-kratno povečanje na račun desetkratne razlike v velikosti. Tako lahko že iz temperature zvezd in njihove svetlobe izračunamo njihovo velikost.

Izberimo si poljubno zvezdo na katerikoli polici: njena svetloba je lahko rezultat neskončnega števila kombinacij temperature in velikosti. Pričakovali bi, da so bolj vroče zvezde manjše, bolj hladne pa večje. Toda merjenja so pokazala, da ni čisto tako. Skoraj vse enake svetle zvezde na isti polici lestve svetilnosti imajo približno enako temperaturo in velikost.

Ugotovili so, da 98 odstotkov zvezd naše Rimske ceste pripada tako omenovani »glavni vrsti«. Čudno pa se sliši, da večina zvezd, kar jih vidimo s prostim očesom na nočnem nebu, ni iz te »glavne vrste«. Videli bomo, zakaj ne.

Obstoje »glavne vrste« pomeni, da gresta velikost in temperatura z roko v roki in da se ne spreminjata ena na račun druge. Vzemimo na primer Sonce. Na površini ima temperaturo okoli 6000°K. Vsak kvadratni meter površine izžareva toliko svetlobe, kolikor bi jo dalo šestdeset tisoč 1000-vatnih žarnic. Če to pomnožimo s celotnim številom kvadratnih metrov sončne površine, dobimo celotno energijo, ki jo izžareva. Isto energijo bi lahko izžarevalo tudi manjše, a bolj vroče sonce, ali pa hladnejše, toda bolj veliko. Nebesno štetje pa je pokazalo, da takih zvezd ni. Na prvi pogled je to precej presenetljivo.

Dejstvo, da tako rekoč vse normalne zvezde pripadajo »glavni vrsti«, nas navede na

misel, da so bile vse zvezde zgrajene po istem fizikalnem »modelu«. Iz plinaste krogle take velikosti, kot je bila krogla, iz katere je nastalo Sonce, mora avtomatično nastati zvezda, podobna našemu Soncu. Sedanja velikost zvezd je odvisna samo od prvotne količine vodika, ki se je začel zgostevati v zvezdo. Če bi Sonce začelo svoje življenje s trikrat večjo količino vodika, kot ga je, bi bilo dvakrat tako veliko in 70-krat svetlejšje.

V »glavni vrsti« je večina zvezd razvrščena samo teoretično, na papirju. Kako pa se zvezde zares pojavljajo v vesolju? Večina zvezd naše Rimske ceste je razporejena v obliko razmeroma tenkega ponvičnika. V sredini so zvezde najbolj goste razporejene, medtem ko se najhitreje vrtijo zunanje izbokline. Naše Sonce potuje že precej bolj počasi. »Bolj počasi« pomeni v tem primeru kakih 225 kilometrov na sekundo.

Nebesno štetje je pokazalo, da le kaka tretjina zvezd živi »sama za se«. Ostali dve tretjini sta tesno povezani z drugimi zvezdami. Razen nebesnih dvojčkov imamo tudi trojčke, četvorčke in tako dalje. V takih skupinah pa ni nujno, da so si zvezde enake.

Če je število zvezd večje, govorimo o redkem roju. Gostosevci (Plejade) so na primer

tak roj. V njem je nekaj sto zvezd. Tudi veliki voz je tak roj zvezd.

Končno poznamo še velikanske okroglaste roje, za katere je znamenit primer roj v ozvezdju Herkula. Sestavljajo ga tisoči in tisoči zvezd.

Prej smo rekli, da večine zvezd iz »glavne vrste« s prostim očesom ne vidimo. Zvezde morajo biti izredno svetle, da jih vidimo iz silnih daljav brez pripomočkov. Take so modrikasto-bele, ki vseeno pripadajo »glavni vrsti«, in še en razred zvezd, ki jih je zelo malo, a so izredno svetle. Ne ležijo v »glavni vrsti«, ampak v stran od nje. Gre za rumene in rdeče velikane. Nimajo zelo velike temperature, zato pa tem večjo površino. Rumene in rdeče zvezde so verjetno »napihnjene« od starosti.

Zvezda začne svoje življenje kot velikanska temna plinasta krogla. Ko se zaradi svoje lastne težnosti zgosti, postane končno v središču dovolj vroča, da pride do jedrskih reakcij. Tedaj začne zvezda svoje dolgo življenje v »glavni vrsti«. Vse zvezde te skupine uporabljajo kot gorivo vodik. Vendar mora priti dan, ko začne zalag vodik zmanjkovati. Tedaj začne goriti »pepel«, namreč helij, ki je nastal pri združevanju vodika, in se spreminjati v težje elemente. Ta proces povzroči, da se zvezda razširi na večkratno velikost in postane velik tako po velikosti kot po svetlobi. V zadnjem stadiju življenja pa se skrči v »belega pritlikavca«.

Kratek oddih ohranja moč

»Če si človek, ki opravlja tako naporno delo, da mora po vsakih dvajsetih minutah počivati deset minut, privoščiti petminuten oddih že po desetih minutah dela, se njegova delovna sposobnost povprečno zviša za 30 odstotkov. Pogostejši in zato krajši odmori vplivajo na delovno sposobnost ugodneje kot daljši, vendar redkejši počitek.«

V tej ugotovitvi so stnili svoje izsledke v Max-Planckovem inštitutu za fiziologijo dela v Dortmundu. Ravnatelj inštituta prof. Lehmann je ugotovil, da je utrujenost kot pojav, ki spremlja težko fizično delo ali pa delo ob tekočem traku, posledica dveh dejstev oziroma vzrokov. Tako imenovana splošna utrujenost izhaja iz centralnega živčevja, katerega presnovna zmogljivost se giblje v določenih mejah; utrujenost v drugi obliki pa je posledica sprememb v mišicah. Če ta ali ona mišica, vključena v naporno delo, potrebuje več kisika, kot ga dobi z dotokom krvi, začne »hlatasti za zrakom«, zato se morajo viški napora ustrezno menjavati z odmori, v katerih se mišica oskrbi z novimi zalogami kisika. Potemtakem je za mišičevje najugodnejše, če se ritmično vrstila napor in oddih.

Po podatkih raziskav v omenjenem inštitutu potrebujejo mišice za oddih vsaj osem desetink sekunde. Če mišičevju, ki je pri napornem delu najbolj napeto, ne zagotovimo tega minimalnega oddiha ali če človek pri težakem delu s silo podaljšuje delovno fazo mišic, se prej pokažejo znane-

nja za določen čas nepremagljive utrujenosti.

To ne velja samo za mišice, marveč analogno za ves organizem. S pogostimi kratkimi odmori je mogoče premagovati znane pojave utrujenosti pri vsakem, tudi pri umskem delu, ki zahteva vsestransko zbranost, mnogo učinkoviteje kot pa z izdatnim oddihom po dolgotrajnem naporu. Skrivnost krepčilnega kratkega počitka je v tem, ker oddih ni na vrhli šele takrat, ko doseže utrujenost vrhunec, marveč že po njenih prvih znamenjih; razen tega pa po kratkem odmoru ne potrebujemo »ogrevanje« oziroma navajanje na delo, torej krvnega obtoka ni treba ponovno prilagajati naporu.

Zlato v medicini

Dva ameriška znanstvenika sta z uspehom uporabila pri poškodbah ožilja in drugih ranah zelo tanke zlate lističe s premerom ene desetstotinke milimetra. Postopek, ki je precej enostaven, bodo s pridom uporabljali pri raznih krvavitvah med operacijami, ker se z električnim tokom nabit zlat listič odlično oprime rane in tako prepreči krvavenje. Dobra stran zlata je tudi, da je kemično neaktiven in da ne draži okolnega tkiva.

Zanimivosti iz znanosti in tehnike

● Družba Honeywell je izdelala elektronsko napravo, s katero je moč odkriti prisotnost nevarnih plinov ali par, ki so v zraku v razmerju 1:1.000.000. Če je koncentracija plinov previsoka, naprava samostojno vključi ventilator ali da znak za alarm. Naprava deluje na principu, da nekateri plini absorbirajo več ultra vijoličnih žarkov kot drugi. Najvažnejši del aparata je vir ultra vijoličnih žarkov in občutljiva cev. Ko pride zrak, ki vsebuje plin, med vir ultra vijoličnih žarkov in cev, absorbira del ultra vijoličnih žarkov. S pomočjo cevi pa potem lahko ugotovimo, kakšen plin je v zraku.

● Radioastronomsko napravo, ki pokriva površino osmih hektarov, gradijo v Serpuhovem pri Moskvi. Ko bo naprava izdelana, bo sprejemala signale, ki nastajajo pri atomskih procesih v vesolju, na razdalji do deset milijonov svetlobnih let. Ti signali so nastali, ko Zemlje sploh še ni bilo.

● Bolj intenzivno mislimo, tem večje postanejo naše pupile. To sta odkrila znanstvenika z univerze v Chicagu. Velikost pupila je odvisna od zapletenosti problema, s katerim se ukvarjamo. Pri računu na primer 7 krat 8 znaša 10,8 %, pri računu 16 krat 23 pa že 21,6 odstotka. Na tej podlagi bodo lahko izdelali nove metode za testiranje inteligenčnega kvocienta.

Ne dajte se izzvati!

Med vozniki motornih vozil je vse preveč izzivačev. Izzivajo na avtomobilski cesti ali celo v gostem mestnem prometu. Ne nasedite jim, ne dajte se izzvati. Naj po cestah norijo sami!

Izzivač je šofer, ki hoče drugim na vso silo pokazati koliko bolj »živ« je njegov avtomobil in kako pogumno ga krmari. Če se na cesti izzivata prijatelja, sta bedaka, če pa sprejmete dvoboj z neznanim izzivačem, potem ne vemo kdo je bolj nor — vi ali on.

Pravite, da ste pametni vozili po desni, ko se je pripodil za vami, pobilskal z žarometi, zatulil s sireno. Vsa predstava z žarometi in sireno je pravzaprav veljala samo vam, češ, »sedaj pa pozor, stran s ceste, jaz sem tukaj, ki prehitim vse!« Potem je nekaj trenutkov vozil tako tesno za vami, da ste se že bali, kdaj se vam bo ujel na odbijač. Pa je spet zatrobil, ostro zavil na levo in vas prehitel. Toda zakaj za vraga ste pritisnili na pospevalnik in se pognali za njim?

Vozniki se dajo vse preveč radi izzvati in izzivači dosežejo, kar so hoteli. Šofer, ki ga je bil izzivač prestrašil in prehitel, se razjezi: »Mu že pokažem!« Stisne zobe in požene na vse kriplje. Pa smo tam...

Pameten voznik se v prometu nikoli ne da izzvati. Pustite vendar norca, daj dela, kar hoče! Saj vas na koncu koncev prav nič ne moti. Potem ko je zdrvel mimo, je vse tako, kot je bilo prej, in zaradi izzivača ne boste prav nič pozneje pripeljali na cilj. Če pa se boste pognali za izzivačem, iz tega ne bo drugega kot sama škoda. Drug drugega bosta prehitela, nekaj časa boste vozili po levi nekaj po desni, vso pozornost boste posvetili samo izzivaču in premalo pazili na ostale, jezili se boste, kvarili motor. In vse to samo zaradi tega, ker vas je prehitel nekdo, ki ni posebej pripravi in se na vso moč trudi, da bi razjezil ostale voznike.

Ne dajte se izzvati! Če se drugi že res hoče igrati z ognjem, pustite ga, naj se igra sam. Kdor nasede izzivaču in se odloči za privatno dirko, povečuje nevarnost na cestah in velikokrat konča v prav tistem jarku kot izzivač. Kdor se da izzvati, ni nič bolj pameten kot izzivač. Pameten šofer se ne zmeni zanj.

ROBERT MERLE

20

»No, nazadnje se ti je le posvetilo,« je ves zadovoljen rekel. »Ampak to še ni vse. Kadar boš naletel na dovolj širok pant, boš vseeno delal s kladivom, pa čeprav bi šel zatič vanj kakor v maslo. Si razumel? Boš videl, potem bo spet šlo vse lepo in prav. Ampak začeti moraš takoj jutri, kajti že danes sem naredil pet omar več, kakor ponavadi. Tovarišem iz pleskarnice se je posrečilo, da so jih prikrili. Ampak tako gre samo enkrat. Če bi se to ponavljalo, bi postalo delo neznosno, razumeš? Mojster bi opazil, in ko bi opazil, bi vsak dan zahteval petkrat več. Jaz pa ne bi dolgo vzdržal.«

Znova si je pripalil pipo. »Si razumel? Od jutri naprej, torej!« Po kratkem premolku sem rekel: »Ne, tega ne morem narediti.« Skomignil je z rameni. »Daj, no daj, mojstra se pa res ni treba bali, Junge. Tovariš ki je delal pred tabo, je tako počel celih pet let in nihče ni nič opazil.«

»Saj se ne bojim mojstra.« Stari Karl me je začudeno pogledal. »Čemu pa potem nočeš?« Pogledal sem ga naravnost v oči in rekel:

»To je sabotaza.«

Stari Karl je temno zardel in oči so se mu zabliskale od jeze.

»Poslušaj, Junge, zdaj nisi več v vojski! Sabotaza! K vragu pa sabotaza! Jaz sem dober delavec, še nikoli nisem nič sabotiral!«

In umolknil je. Zdelo se je, da od ogorčenja ne more več govoriti. Tako močno je z desnico slisnil pipo, da so mu prsti pobledele.

Čez nekaj časa me je spet pogledal in počasi rekel: »To ni sabotaza, Junge, to je solidarnost!«

Ker nisem nič odgovoril, je nadaljeval:

»Le pomisli. Vidiš, v vojski imaš samo šefe in povelja in nič drugega. Tukaj pa imaš tudi tovariše. Če se ne boš oziral na tovariše, ne boš nikoli dober delavec, si razumel.«

Nekaj časa me je še gledal, potem pa mi je pokimal in rekel:

»Le premisli, Junge. Jutri bomo videli, če si me razumel.«

Obrnil mi je hrbet in odšel.

Jaz sem zavil h gospe Lipman in našel Schraderja v njegovi sobi, ko se je pravkar bril. Schrader se je zmeraj bril ob večerih.

Ko sem stopil v sobo, sem na mizi takoj opazil pol-litrsko steklenico s posnetim mlekom, ki ga je dobil v tovarni. Steklenica je bila še na pol polna.

»Na,« je rekel Schrader, ko se je obrnil in z britvijo sunil proti steklenici, »tole je pa zate.«

Pogledal sem steklenico: mleko je bilo modrikasto, mleko pa je le bilo. In obrnil sem se stran.

»Ne, hvala, Schrader.«

Znova me je pogledal:

»Jaz ga imam dovolj.«

V žepu sem poiskal polovičko cigarete in jo prižgal.

»Ne, Schrader, to mleko je tvoje. Zate je to zdravilo.«

»To ti je pa res tepec, da mu ni para pod soncem!« je tedaj izbruhnil Schrader in dvignil britev proti nebu. »Če sem ti rekel, da sem ga že sil! No, le popij ga, Dummkopf!«

»O tem ne bova več razpravljala.«

Schrader je še zmerom mrmral »prekleta bavarska trma«, nato pa se je slekel do pasu in medtem ko se je izplakoval v umivalniku, je krepko sopihal.

Jaz sem sedel in kadil. Pred mano je stala steklenica z mlekom. Čez nekaj časa sem stol premaknil, da ja ne bi več videl.

»No, kaj ti je rekel stari Karl?« je vprašal Schrader, ko se je v brisačo drgnil po prsih.

In vse sem mu povedal. Ko sem dokončal svojo pripoved, je z glavo sunil nazaj, da je njegova že tako močna čeljust še bolj iztopila, in se je zasmejal:

»A, takšna je ta reč!« govoril je skozi smeh. »Da, da, pri nas pleskarjih so vsi preklinjali, ko jim je stari Karl tako hitro pošiljal omare... Torej le ni bil kriv stari Karl, temveč si ti imel prste vmes! Naš mali Rudolf je bil tega kriv!«

Oblekel si je srajco, a ne da bi si jo zatlačil za hlače, je sedel:

»In zdaj se boš seveda obnašal, kakor ti je naročil stari Karl, ali ne?«

»Ne, o tem ni govora.«

Pogledal me je in črna črta njegovih obrvi se je približala očem.

»Zakaj ne?«

»Za delo sem plačan in moja dolžnost je, da ga opravljam dobro.«

Nežno uspavajmo otroke

Osnovno dejstvo je, da je spanje glavni dogodek vsakega otrokovega dneva. Treba je takoj povedati, da otroci v svojem najnežnejšem otroštvu ne zaspe hitro, niti ne vedno ali pa zmerom na isti način, tako da lahko opazimo pri njih v letu dni različne nekajmesečne spalne zahteve in režime.

V takih primerih velja v vseh okoliščinah uporabiti uspavalno ceremonijo. To se nanaša na otroke do petnajstega meseca, ko se ta problem običajno začne pojavljati, do okoli štirih let, ko zadevo poenostavimo do preprostega »lahko noč«.

Ura, ko mora otrok v posteljo, naj bo prijetna. Naj ne bo mučen trenutek. Naj se otrok ne boji te ure kot smrtnega sovražnika, ki se mu je treba z vsemi silami in zvijačami postaviti po robu. Naj na koncu take bitke ne zaspi zgolj zato, ker je bil od naporega »boja« mrtvo utrujen!

Če odrasli jemljemo pomirjevalna sredstva, prav zato, ker se bojimo težkih trenutkov pogreznja v spanec, ker se bojimo, da bomo slabo spali, zakaj se ne bi bal tudi otrok! Njegova duševnost je v času pred spanjem prav tako potrebna pozornosti in nežnosti.

Siliti otroka k spanju z grožnjami, kričanjem, zastraševanjem, vse to nič kaj ugodno ne vpliva na njegovo spanje, če pa je otrok precej občutljiv, mu bo verjetno celo škodilo za vedno. Posebno če se mu kot posledica groženj sanja vse mogoče strašnega.

Če želi otrok po enem letu in pol pred spanjem imeti ob sebi mamo, naj mu ta žrtvuje pol urice, naj sede poleg njega in ga prime za roko. Otrok bo kmalu mirno usnul. Ko starši tako ugotove, kakšen obred otroku prija, naj ga spoštujejo brez negotovanja in nepotrpežljivosti. Medvedek ali punčka v postelji poleg otroka, kratka zgodba, lučka, ki gori ob postelji, vse to otroku lahko mnogo pomaga, da mirno zaspi.

Važno pa je še nekaj. Nobenih napetih televizijskih oddaj ali drugih predvsem, razburljivih iger in hrupa po večerji! V času od večerje do spanja moramo otroka pomiriti, hraniti naj mirno prebavlja, tako da bo pripravljen za spanje. Pravilica ali pa stara učinkovita uspavanka sta za otroka pomirjevalni sredstvi, veljavni od pamtiveka.

Ne prepirajte se v otrokovi navzočnosti

Malo je stvari, ki bi bile za otrokovo psihično ravnotežje tako škodljive, kot nesoglasje med mnenjem očeta in matere. Kot na primer, ko si starša nista edina, ali naj se otrok igra na prostem ali doma ter vlečeta vsak na svojo stran. Ali pa kadar oče trdi, da otrok ne sme gledati televizije po večerji, medtem ko mati meni, da lahko prisostvuje vsaj še reklamam.

Vzgoja ima največ učinka, če izvira iz popolne harmonije med roditeljema in enotnosti njunega mnenja. Ker pa je nemogoče, da se kdaj pa kdaj ne bi mnenja kresala, je treba, da starša svoja nesoglasja izgladita sama med sabo. V navzočnosti otroka odrasli nikdar ne smejo govoriti: »... ah, ti pretiravaš...« pusti ga... ali ne vidiš, da te ne uboga!...«

Toda v majhnih vsakdanjih problemih morata oče in mati znati krotiti svojo impulzivnost. Četudi ima eden ali drugi prav, naj v navzočnosti otroka raje ne nasprotuje drugemu. Nesoglasje je mogoče rešiti tudi kasneje. Tako ravnanje pri otrokovi vzgoji veliko več zaleže.

„Oho!“ je vzkliknil Schrader. Delaš dobro, plačajo pa te prekleto slabo!... Se ti še ni posvetilo, da zaradi tebe lahko starega Karla brčnemo v zadnjico?”

S konci prstov je pobobnal po mizi in nadaljeval: „Jasno, stari Karl zdaj ne more stopiti k mojstru in mu reči: Tako in tako. Fant, ki je delal pred Rudolfom, je pet let goljufal in zato je delo lahko potekalo, kakor je bilo treba.“

Pogledal me je, in ker nisem nič odgovoril, je spet povzel:

„Saj vidiš, stari Karl že komaj dela. Če mu ne pomagáš, bo šel k vragu.“

„Jaz ne morem nič pri tej stvari.“

Podrgnil si je svoj potlačeni nos z roko vnic.

„In če ga vržejo ven, te tovariši iz tovarne ne bodo gledali najlepše.“

„Jaz ne morem nič za to.“

„Kaj ne moreš!“

Za hip sva premolknila, potem pa sem rekel:

„Jaz opravljam samo svojo dolžnost.“

„Dolžnost!“ je zavpil Schrader in vstal tako sunkovito, da so mu zaplate srjace ter kar zafrfotale po zraku. „Dolžnost! Lahko bi že vedel, kam pelje ta tvoja dolžnost! Če narediš vsak dan pet omar več, bo stari Sacke, ki ima že tako polne žepe denarja, še več nagrabil... Si ga videl davi, ko se je zavalil v svoj mercedes? Kakšen gobec ti ima, kakor prašič! In kakšen vamp! Lahko si misliš, da ta ne leži v takšnem koritu kakor ti. In zjutraj ne dobi na mizo posnetega mleka, si lahko kar misliš, da ne!... Ta tvoja prekleta dolžnost! Jaz ti povem, kaj se lahko skoti iz te trapaste dolžnosti, Rudolf: stari Karl na cesto, Sacke bo imel pa prgišče mark več!“

Počakal sem, da se je umiril, in potem sem rekel:

Slike v okvirih

Grafike in najrazličnejše reprodukcije so danes zelo moderni rekviziti pri opremljanju stanovanj. Že nekaj slik zadostuje, da z njimi »oblečemo« steno. Vsakokrat pa se pojavi problem: kako uokvirjamo slike in kako jih razporedimo na steni?

Ena glavnih pravil je, da tisk ne sme nikdar mejiti na okvir. Z drugimi besedami, grafikam in reprodukcijam ne sme nikdar manjkati rob. Če ga ni, je treba sliko z nekaj kapljicami lepila prilepiti na debelejši papir boljše kvalitete.

Okvir se mora vedno skladati s sliko, je pa po vrednosti ne sme nikdar presežati. Se namig: tiskane slike v stilu prejšnjega stoletja zahtevajo okvirje iz orehovega in češnjevega lesa.

Doma lahko vsako sliko uokvirimo na angleški način, ki ga bomo razložili pozneje. Moderen pa je tudi francoski način, pri katerem sliko namestimo med dvema visečima kosoma stekla (ta način uporabljajo v mnogih modernih galerijah).

Reprodukcije slavnih slik so lahko na papirju, platnu ali svili. Prva stvar, ki se je moramo izogibati pri uokvirjenju reprodukcije, je skušnjava, da bi sliki dali videz originala. Znak dobrega okusa je, če pustimo videz roba, na katerem so podatki o sliki, tiskarni ali muzeju.

Akvareli, pasteli in črno-bele slike zahtevajo svetle okvire, najbolje iz polakiranega naravnega lesa. Med okvirjem in sliko mora biti spet nekaj centimetrov širok rob, lahko tudi v drugi barvi, ne samo beli. Fotografije s polovanj nanizamo eno zraven druge na panelno ploščo ali podolgovat kos platna.

Tako smo prišli do drugega dela vprašanja: kako grafike, slike in reprodukcije razporedimo na steni?

Držati se je treba simetrije in ne nesimetričnosti. Ni več moderno, če so slike obe-

šene v diagonalni ter gredo gor in dol kot stopnice. Zdaj jih obešamo ali vodoravno ali navpično, v natančno enakih medsebojnih oddaljenostih.

Katerakoli uokvirjena stvar mora viseti v višini oči in ne više. Razen tega je priporočljivo slike podobne tematike ali slike majhnih dimenzij v skupinah po štiri ali šest obesiti skupaj, po možnosti na enotno podlago živahne barve, ki vse slike povzdigne v celoto (dekoracijska slama, platno ipd.).

Za konec pa še, kako uokvirimo sliko na angleški način. Pri steklarju je treba najprej kupiti steklo takih dimenzij, da bo šlo v okvir. Mimo tega rabimo še kos kartona v velikosti slike, lepilni trak in nekaj žbljičkov.

Najprej umijemo steklo in ga obrišemo. Nato postavimo okvir na mizo, na katero smo položili koc. Karton odrežemo natančno po velikosti slike. Potem damo v okvir najprej steklo, nato sliko in končno še karton. Ob straneh zabijemo po nekaj žbljičkov in rob kartona prelepimo z lepljivim trakom.

Pust je mimo, krofov, flancatov in ocvrlih miši smo se najedli in zdaj lahko začnemo hlastati za vitamini proti pomladni utrujenosti. To bo zlasti primerno za tiste, ki so si med zimskim časom nabrali plast toščice, in ta bo v tanjših pomladnih oblekah in v kopalni obleki zelo močno opazna.

1. sklep: nehajmo tako kalorično malicati. Ali se vam ne zdi, da bi po izdatnem predpustnem mačku veljalo skleniti, da bomo vsaj za nekaj časa za poskušnjo malicali drugače. Namesto hrustave žemlje, na debelo pomazane z jetrno pašeto, ali pa namesto žemlje, bogato nadevane s številnimi režnji salame ali šunkarice, bi malicali pomarančo, tenko rezino rženega kruha, rezino pustega sira in jabolko ali kozarec jogurta in banano ali pa samo banano. Vse te skromnejše malice ne bi pogoltnili naglo, temveč bi jih preudarno in počasi prežvečili in res dobro in temeljito pomekali s slino.

2. sklep: ne bomo popili druge ali tretje kave v enem dopoldnevu, temveč bomo raje počasi popili steklenico sadnega soka. Ne bomo prižgali cigarete kar tako, temveč bomo skušali zadržati potrebo po cigaretah in skrčili število pokajenih cigaret vsaj za četrtno.

3. sklep: enkrat tedensko se bomo odločili za sadni dan. Jedli bomo samo sadje in res prav nič drugega. Tak sadni dan je vsaj od začetka precej huda zadeva, toda pomaga pa zelo.

4. Ob rednih obrokih se bomo odrekli kruhu, juhi in zmanjšali količino krompirja in testenin na polovico. Da vam ne bi bilo prehud, preliščite želodec z nekaj sadja pred obrokom.

Če ste dovolj trdnega značaja, da vse te

Drobni nasveti

■ Zaveze iz plastične mase smemo pribiti le z okroglimi žblji. Žblji z robovi namreč radi raztrgajo polivinil ali najlon. Zgornji rob zaveze okrepimo lahko tudi s celofanastim trakom.

■ Če se vam zdi, da meso že malo smrdi, ga denite v razredčen kamilični čaj in ga pustite v njem 10 minut. Nato operite meso v hladni vodi. Če se vonj še ni izgubil, postopek ponovite.

■ Celo termovka lahko počí, če vanjo nalivamo prevročo tekočino. Kako bomo to preprečili? Preden termovko napolnimo, jo za nekaj časa držimo nad sopro.

■ Pretirano stepanje preprogam škoduje. Zato preprogo očistimo večkrat samo s sirkovim omelom. Pod preprogo pa pometemo in pobrišemo s suho krpo.

■ Kako preprečimo, da sir ne postane plesniv? V posodo, v kateri hranimo sir, položimo tudi kosček sladkorja, pa se plesen ne bo pojavila.

■ Enkrat tedensko vlijte v kuhinjski vodovod velik lonec vrele vode, v kateri ste raztopile nekaj pralnega praška.

Dobri sklepi po pustu

sklepe uresničite, boste zelo hitro opazili, da vam trebušček upada, da podbradek izginja, da boki niso več tako — no recimo poudarjeni. Seveda pa lahko začenjate sklepe izvajati postopoma, približno v razmaku dveh do treh tednov, sicer bi se vam znala kolena preveč šibiti in morda bi dobra volja prenašlo klonila pred razkačenim želodcem.

Poskusite!

JAJČNA PECENKA Z GRAHOM

Večjemu podolgovatemu kosu telečjega mesa porežemo kožice, ga na hitro operemo in posolimo. V sredino kosa porinemo po dolžini nož in napravimo tako veliko luknjo, da lahko vanjo denemo dva ali tri trdokuhana olupljena jajca. Odprlino zalijemo z belim sukanecem ali zataknemo vanjo zoboborce, da jajce ne bi zlezlo med pečenjem, ko se meso krči, ven. Meso ves čas pridno polivamo. Ko je pečeno, ga denemo na desko in ga narežemo na lepe rezine.

Omako popražimo z moko in vanjo vložimo v slanem kropu mlihan med grah. Graha naj bo precej, dolijemo tudi vodo, v kateri se je grah kuhal. Omaka pa nam ne sme zvoneti, ostali mora tako gosta, da jo lahko jemo z vilico.

Rezine mesa zložimo v dveh vrstah na oval, v sredo pa naložimo grah. Med meso polaknemo vejice zelenega peteršilja in ponudimo s solato.

GRAH V JAJČNEM VENCU

Oluščen grah dušimo na olju z drobno seseklimanim peteršiljem in malo soli, dokler ni mehak.

V skledi razvrkljamo cela jajca, dodamo kozarec sladke smetane ali mleka, osolimo in popopravimo ter vlijemo na razbeljeno maslobo ali na drobne kocke narazano mesnato slanino. Ko nam jajca zakrknijo, jih pomikamo vedno bolj proti robu, tako da nastane v sredini luknja. Jajčno jed predenemo previdno na ogret krožnik v sredino napolnimo grah, popopravimo ali potresemo s seseklimanim drobnjakom in ponudimo za večerjo.

Ko sem naslednje jutro prišel na delo, sem šel mimo starega Karla. Nasmehnil se mi je in me prisrčno ogovoril: „Na, Junge!“ Jaz sem rekel „dober dan“ in odšel k svoji mizi. Kolena so se mi šibila in po hrbtu mi je tekla znoj. Naložil sem si četvero vrat. Delavnica je drhtela od drdranja strojev, ki so rezali pločevino. Vzel sem svoj jekleni klin in kladivo ter so lotil dela.

Naletel sem na nekaj ožjih špranj in izgubil precej časa. Ko sem prve štiri vrata odnesel Karlu, se mi je znova nasmehnil in rekel: „Tako, tako je prav, Junge!“ Zardel sem in nisem nič odgovoril.

Naslednje špranje so bile prav tako ozke in pričel sem upati, da bodo ves dan takšne, da bodo zmeraj samo takšne, in tako bi bilo vprašanje rešeno. Toda že čez eno uro so se težave nehale, dobival sem vrata s tako širokimi špranjami, da mi ni bilo treba več uporabljati kladiva, da sem klin potisnil noter. In znova me je po hrbtu obil pol. Trudil sem se, da bi pregnal iz glave sleherni misel. Čez nekaj trenutkov pa se mi je v možganih nekaj premaknilo in pričel sem delati kar na slepo in popolno kakor stroj.

Čez eno uro je nekdo obstal pri moji mizi, a nisem privzdignil oči. Videl sem samo, kako je neka roka podrgnila po vratih, in v tej roki je tičala črna, ožgana pipa. Pipa je dvakrat odsekano potrkala po kovini in zaslišal sem glas starega Karla, ki je rekel: „Kaj pa ti je, fanti?“ — Postavil sem klin k špranji panta, potisnil, šel je noter brez težav. Takoj nato sem ga potegnil ven in ga postavil k drugi špranji. Tudi tam je brez težav zdrknil noter. Ko sem opravil, sem ga spet hitro potegnil ven in ne da bi dvignil oči, potegnil vrata na tla in jih prislonil k steburu. Roka s pipo se še ni umaknila. Rahlo je drgetala. In čez nekaj časa ni bilo ničesar več, slišal sem samo neke korake, ki so se oddaljevali.

(Se nadaljuje)

Za oddih in razvedrilo

Mihael Hauser je prebral na stroj napisane vrstice. Ločitve ni bil omenil. Omaha val je. Ali je potrebno, da ji pove? Nato je pisal dalje:

»V zadnjem pismu sem vam razkril svoje življenje. Le nekaj sem vam pozabil povedati. Že več let sem zaradi nekega grenkega doživljanja samovoljno samotaril in se tako rekoč bal ljudi. Še enkrat poudarjam, da imam svoboden poklic in se moram vsak dan znova boriti za obstanek. Za bodočnost nimam drugega zagotovila kakor svoje zdravje in pridnost. Če bi se po tem odkritem priznanju še zmerom radi seznanili z menoj, mi dovolite, da vas povabim na izlet v naravo. Če vam je prav, vas bom čakal prihodnjo nedeljo pri uri ob vhodu na postajo. Spoznali me boste po svetlo sivi obleki in po tem, da bom točno ob treh, potem pa še pet minut čez tri

H. BIERNATH:

SREČANJE

naravnal svojo uro. Ker mi doslej še niste zaupali svojega imena, se bova pač spoznala s pomočjo tega smešnega znaka. Dovolite mi, da tudi jaz do najinega sestanka ne izdam svojega imena. Odgovorite mi pod poštno ležečo in pod najino staro šifro.

Potem je potegnil papir iz stroja in na pisemski ovoj napisal naslov: Oglasni oddelek »Kurirja«, za B 1733, pod šifro »Majski sestanek«.

Mihaelov ovčar je ležal ob pisalni mizi in zdehal. »Da, Cezar,« je rekel Mihael in pogladil psa po glavi. »Žalostno je življenje nas samcev. Kaj misliš, ali ne bi bilo dobro, da bi si poiskala prijateljico?«

Pes je prislunil gospodarjevemu besedam in ga zamišljeno pogledal.

Mihael je vstal: »Pojdi, Cezar, nesla bova pismo v predal. Morda se nama bo nasmehnila sreča!«

Pes je stekel pred njim iz sobe. Mihael je čutil, da iz njegovega sicer lepega stanovanja veje hlad. Vse v hiši je bilo tako mrtvo... Samo iz kuhinje je bilo slišati gospo Trubnerjevo, ki je po ločitvi od Marije prevzela Mihaelovo gospodinjstvo.

Mihael je oblekel plašč in si posadil klobuk na glavo. Pogledal se je v zrcalo. Ob sencih se mu je svetil pramen sivih las. Osemindeset let... Sicer Mihaelu ni bilo videti, da je že toliko star, a sam se je tega prav dobro zavedal. Zadnji čas je, da začne novo življenje, da deli svojo usodo z drugim bitjem.

Drugi dan je bil ponedeljek. Nenadoma se je ohladilo in pričelo deževati. V torek je bilo kot iz škafo. V sredo je Mihael dobil odgovor. B 1733 mu je odgovorila, da pride na sestanek v svetlo zelenem dežnem plašču. V četrtek je krojač sporočil Mihaelu, da do nedelje ne bo mogel zgotoviti njegove obleke. Z grožnjami in prošnjami je Mihael naposled dosegel, da mu je krojač obljubil, da bo le gotova. V petek je njegova gospodinja zaprosila za dopust. Mihael ji je dovolil, da se odpelje, ne da bi pomislil, kam bo v nedeljo oddal Cezarja. V soboto zvečer je Mihael dobil novo obleko, toda tako skazano, da je sploh ni mogel nositi. Pri tem grdem vremenu bo pač oblekel rjavo obleko, stroške za skaženo obleko bo pač trpel krojač. A sestanek! Seveda sestanek! Bilo je prepozno, da bi B 1733 sporočil, da pride na sestanek v drugi obleki. Sicer jo bo po svetlo zelenem plašču tako lahko spoznal.

HERMAN PROBIZ:

Verjemite, da sem kratko malo nesrečen! Zmeraj bleknem tisto, kar mislim. Na prijazno vprašanje odgovorim, kot se spodobi. Drugačen smisel, različni odtiski, namigovanja in formalnosti — to je zame španska vas.

No, včeraj srečam znanca. Že ko mi je prihajal naproti, je vprašal:

»O, servus! Kako s tvojim zdravjem?« se je zasmel.

Prijel sem ga za rokav.

»Z zdravjem, praviš? Kakšno zdravje neki V križu me nekaj trga, glava mi kar poka, srce me daje, pa tudi grlo...«

Znanec se je začudil.

»Zakaj pa mi vse to referiraš?« je revsnil in šel.

Čudak. Saj me je vendar vprašal o zdravju. Imel sem dekle, jo ljubim. Bila sva tik pred poroko. Toda lepega dne me je vprašala:

»Povej no, ali je res, da v tem kraju ni lepše od mene?«

»I kaj ti pa pade v glavo?« sem rekel. »Sveda so lepše. Tvoj nos je kot šolenček, ušesa ti štrlijo, vrat imaš predolg. Ampak jaz te imam tudi takšno rad. Druge ne potrebujem.«

Zavihala je nos, šla, še zbogom mi ni rekla. Zakaj me je pustila, ne vem. Saj me je vendar vprašala, zato sem ji odgovoril.

Nedavno smo imeli v našem obratu sestanek. Zaslisevali so mojega prijatelja Slavka, ker se je med delovnim časom napil.

»Prosim vas, tovariši,« je zaprosil Slavko, »ne bodite prestrogi z menoj. Še svoj živ dan prej nisem bil pijan. To se mi je pripetilo prvič. On vam lahko po-

V nedeljo pa je nehalo deževati. Nebo se je zjasnilo in zrak se je ogrel.

Ves teden je moral biti Cezar doma. Ko je v nedeljo opazil, da se njegov gospodar oblači in da bo šel zdoma, se je kratko in malo postavil k vratom in Mihael ga ne s prošnjami ne z grožnjami ni mogel pripraviti do tega, da bi ostal doma. Ali naj ga pusti samega doma, da bo iz jeze pogrizel vse zavese in s svojim zavijanjem pripravil sosede do obupa? »No pa pojdi z menoj, mrcina. Pa dobro si jo oglej, če bo prava za naju, si razumel?«

Mihael je torej s Cezarjem odšel na sestanek. Zaradi lepega, sončnega dne so bile vse ceste polne ljudi. Mihael je vodil Cezarja na vrhovi, a pes je bil danes očitno ves divji. Vlekel je gospodarja z vso silo, da sta prišla na sestanek nič manj kot pol ure prezgodaj.

Ob tramvajski postaji in okoli ure se je valila množica ljudi. Le kako naj se Mihael postavi tu v gnečo, pa še v rjavi obleki. Če bi bil v pisnih vsaj z eno besedico omenil Cezarja! Pes bi bil najboljši znak! B 1733 mu je obljubila, da pride v dežnem plašču. Res nesrečno naključje. V tem sončnem vremenu so hitele ženske mimo njega v lahkih poletnih oblekah.

Mihael Hauser se je sprehajal ob obali. Od časa do časa si je snel klobuk z glave in si obrisal potno čelo. Kdo bi si mislil, da se bo vreme čez noč tako spremenilo. Opazoval je mimoidoče. Ura, pred katero se je zmenil, je kazala tri četrta na tri. Pred njo je opazil moškega v svetlo sivi obleki, ki je naravnal svojo uro. Mihael se je moral nasmehniti. Res čudno naključje... Trinajst minut pred tretjo se je spet postavil pred steber z uro neki mladenič v sivi obleki in naravnal svojo uro. Mihael se zdaj ni več smejal. Dvanajst minut je še manjkalo do treh. Spet nekdo, ki je v sivi obleki naravnal svojo uro. Sveta nebesa! Mrzel pot ga je obilil po hrbtu. Če bodo izmed tisoč moških, ki hite tod mimo vsako minuto samo štirje naravnali svoje ure, potem bo prostor pod uro venomer zaseden. In siva obleka? Kot nalašč so vsi za to vreme oblekli obleke vseh mogočih odtiskov sive barve. Mihael je bil v svoji rjavi obleki videti kot bela vrana...

Zdajci se je Mihael zdrznil, da je to po vrhovi občutil celo Cezar. Kakih deset korakov od njega je stala debela ženska in napeto opazovala

Nesrečnež

trdi, je pokazal name. »Kajne, da prvič?« me je vprašal.

»Bom takoj izračunal,« sem rekel. »A-a... Aha: lani na moj rojstni dan, polje v bifeju v parku, potlej v klubu, ko smo plesali, potlej... no, samo sedemkrat.«

Od takrat me Slavko sploh ne pogleda. Zakaj, ne vem. Vprašal je, jaz sem odgovoril.

Maham jo zadnjič skozi mestni park pa srečam mamo, ki vleče neubogljivega otroka. Ko me je zagledala, je rekla:

»Poglej, sinko: če ne boš ubogal mame, te bo tale stric stlačil v vrečo in odnesel v klet. Kajne, stric, da ga boš odnesel?«

»Naa,« sem odgovoril. »Ne bom ga ne. Nimam vreče ne kleti, pa še v kino grem.«

»Da vas ni sram!« mi je zabrusila mama. »Vmešavate se v vzgojo otroka!« Bila je užaljena, ne vem, zakaj.

No, tole zgodbo sem napisal, nesel v uredništvo, jo položil na mizo glavnemu in rekel:

»Zame je tole najboljša zgodba v svetovni književnosti. Kaj boljšega še svoj živ dan niste brali. Ali ste morda brali?«

»O, seveda sem bral,« je rekel glavni mimogrede obračajoč liste. »In bral sem precej boljše. Vi nimate vsebine, snov je obdelana površno, jezik imate suh kot stara hruška.«

Objel sem ga in poljubil. Možak govori tisto, kar misli. Odgovarja tako, kot je prav. Drugačen smisel, različni odtiski, namigovanja in formalnosti — to mu je vse španska vas! Nesrečen človek, kot jaz.

Smeh stoletij

Ko so ga obtožili protidržavnega delovanja in mu povedali, da ga je trideset porotnikov obsodilo na smrt, je Sokrat dejal: »Porotnike pa je obsodila na smrt narava.«

o o o

V zrelejših letih je Alcibiad kupil lepega psa, za katerega je plačal sorazmerno visok znesek. Ko je pripeljal žival domov, ji je takoj odrezal rep. Prijatelji so mu to očitali in povedali, da povsod govorijo o tem odrezanem repu.

»Dobro,« je menil Alcibiad, »dokler govorijo o repu mojega psa, pustijo mene pri miru.«

o o o

Sokratovemu učencu in poznejšemu učitelju filozofije Aristotenu iz Aten je hotel nekdo napraviti veselje in mu rekel:

»Ljudje te zelo hvalijo.«
»Kaj pa sem storil neumnega, da me hvalijo!« se je prestrašil filozof.

psa. A prav tedaj ga je zaslišal veselo lajati. Mihael je začudeno pogledal za njim. Koga se je vendar Cezar tako razveselil?

»Res čudno, da me je Cezar še spoznal...« Pred Mihaelom je stala dama. Ko je pogledala Mihaela, je lahko zardela. Potem se je sklonila in pobožala Cezarja po hrbtu.

»Kratko in malo se mi je izmuznil iz rok,« je zamomljal Mihael in se sklonil, da bi prijel Cezarjevo vrstico.

»Shujšal je... od tedaj...«, je tiho dejala ona in pogledala Mihaela. »Oba sva shujšala,« je hotel reči Mihael, pa je raje molčal. Pogledal je na uro. Tri. Točno tri. Zdaj stoji nekje v bližini B 1733 in gleda po gospodu v sivi obleki, ki bo ta trenutek naravnal svojo uro. Mihaelu se je zdelo, da mu vsi mimoidoči na nosu berejo, da ima sestanek. Zdajci se je spet oglasila Marija:

»Ali koga pričakuješ?«

»Ne, to se pravi, trenutek prej sem pričakoval Cezarja, mislim.« Mihael bi najraje samemu sebi primazal zaušnico.

Marija ga je pogledala. Ali ni ta pogled izdajal prezir?

»Ne bom te zadrževala,« je rekla.

»Cezarja zdaj tako imaš.«

»In kaj ti iščeš na postaji?« je zbadljivo vprašal Mihael.

»Sestanek imam,« mu je odgovorila Marija.

»Tako, tako. Domenjena si torej. Želim ti dobro zabavo! Pojdi Cezar!«

Cezar pa se ni zganil. Čeprav mu je Mihael grozil, ni hotel z njim. Sicer je bil vedno ubogljiv, a tokrat se je hotel pošteno posloviti od nekdanje gospodarice. Vzpel se je na zadnje noge in ji položil prednji taci na ramo. Tedaj je začutil, da mu je na glavo kanila solza. V njem se je na mah zbudila viteška pasja duša. Ostal je, pa naj mu je gospodar še tako grozil!

»Jokaš, Marija?« Mihael se ji je približal. Vsa jeza je na mah splahnela. Da bi Marija jokala, tega v zakonu ni doživel.

Mihael je obupano strmel vanjo.

»Kaj ti je, Marija?« jo je nežno vprašal. Cezar je veselo mahal z repom.

Marija se je sklonila in naslonila svoje vroče čelo na Cezarjevo glavo. »Saj sploh ni prišel,« je zaihtela.

Mihael je sprva sploh ni razumel. Potem je vprašal:

»Koga si čakala, Marija?«

Marija ga je pogledala in mu rekla: »Saj ga še ne poznam.«

Zmeden jo je gledal. »Ne poznaš ga?« Na lepem se je zdrznil. To je vendar neomejeno!

»B 1733?« je komaj slišno vprašal.

Marija je stopila korak nazaj. »Ti...?« je zajecjela in se zastrmelala v njegovo rjavo obleko.

Preteklo je nekaj sekund, da se je Mihael zbral.

»O ti neumnica mala! Že stokrat bi bil prišel k tebi, če bi vedel, da si prav tako osamljena kot jaz...«

Prijel jo je za roke. Ni mogel govoriti.

Marija se je srečno nasmehnila. »In če ne bi bilo Cezarja, Mihael?«

»Da, Cezar!« A kje neki tiči? Pes se je spodobno umaknil. Mihael in Marija sta ga potem zagledala pred postajo, kjer se je igral s triletnim malčkom.

»Ali si vedela, da ima Cezar rad otroke?« je presenečeno vprašal Mihael svojo ženo.

Marija je zardela. »Ne... saj doslej niti priložnosti ni imel, da bi pokazal to svojo ljubezen.«

Za dobro voljo

»Kaj je pravzaprav vaš moč, gospa Pepca?«

»Iznajditelj.«

»Kaj pa išče?«

»Vedno nove izgovore.«

»Može se v zakonu temeljito spreminjati.«

»Res je. V začetku mi je moj venomer govoril le o svojem žgočem srcu, zdaj pa trobežlja le o svojem bolnem žolču.«

»No, gospa, ali je zdravilo kaj pomagal?« sprašuje zdravnik svojo pacientko.

»Odlično je, gospod doktor! Najprej mi je pozdravilo moj revmatizem, nato smo z njim našemu malemu Borisu odpravili kašelj, no, in z ostankom sem si ravno včeraj očistila svojo srebrnino.«

Bilo je na neki domači zabavi. Lepi Pero se približa k neki, že ne preveč mladi deklici in ji z roko zatisne oči.

»Trikrat lahko uganete, kdo sem,« pravi s spremenjenim glasom, »če ne zadenete, vas poljubim.«

Dekle v eni savi:

»Ste ali Konrad Adenauer, De Gaulle ali pa Karel Veliki.«

Zakonski prepir. Moč zgrabi klobuk in zarjove:

»Zdaj pa konec. Grem v vodot!«

Zena neprizadeto:

»Toda novi klobuk ostane doma!«

»Franček, v kuharski knjigi, ki si mi jo poklonil, je pa mnogo tiskarskih napak. Ali nisi tega videl?«

»Videl? Ne, pač pa okusil!«

»Moja žena me nikoli ne vpraša, kam grem,« razlaga Ciril.

»To je idealno!« pravijo kolegi.

»Da,« nadaljuje Ciril, »ona gre kratko malo povsod z menoj.«

»Moži,« čeblja gospa Minka, »ali tudi ti opaziš, da sem videti zelo mlada?«

»Seveda,« pravi mož, ne da bi odvrnil pogled s časopisa. »To sem ti rekel že pred petindvajsetimi leti.«

»Draga gospodična, kdaj ste pa rojeni?« sprašuje Pepe svojo partnerico med plesom.

»Kaj pa vas to brigal?« ogorčeno odvrne dekle.

»O, prosim, ne zamerite mi tega vprašanja,« se opravičuje Pepe, »toda za tako staro vas pa zares nisem imel.«

»Kakšen vzrok pa imaš, sin moj, da se ženiš?«

»Ljubim jo, oče.«

»To je kvečjemu opravičilo, toda še dolgo ne vzroke!«

Manj ločitev bi bilo na svetu, če bi si žene svoje moše tako skrbno izbirale kot svojega frizerja.

Evropsko prvenstvo v Ljubljani

nov rekord v zgodovini umetnostnega drsanja

Z revijo najboljših drsalcev in drsalke Evrope se je v nedeljo popoldne zaključilo v ljubljanski dvorani Tivoli letošnje evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju, ki tako po številu sodelujočih držav kakor tudi po izvajanju posameznih tekmovalcev pomeni nov rekord v zgodovini te športne panoge. Izbrana elita iz sedemnajstih držav je v dneh od 31. januarja do 5. februarja v napeti tekmi za naslove evropskih prvakov prepričljivo demonstrirala doslej najvišjo raven umetnostnega drsanja: čedalje težji programi, vedno nove in težje figure, ki že mejijo na akrobatiko — to je v kratkih besedah povzete dogajanja, ki je za teden dni postavilo Ljubljano v ospredje mednarodnega zanimanja.

Tekmovanje samo je pravzaprav potekalo brez kakršnih presenečenj; v vseh panogah so zmagali tekmovalci, katere so strokovnjaki že vnaprej proglasili za očitne favorite. Še več: zmage so bile tako prepričljive, da stari in hkrati novi prvaki nikdar niso prišli v nevarnost, da bi jim kolajne odnesel kdo »pred nosom«.

Najprej je bilo končano tekmovalstvo parov, kjer se je sovjetska dvojica Ljudmila Belousova in Oleg Protopopov suvereno postavila na prvo mesto in z uspehom branila svoj naslov evropskega prvaka. Drugo mesto si je

osvojil zahodnonemški par Glockshuber-Danne, bronasto kolajno pa si je priborila vzhodnonemška dvojica Steiner-Walther; avstrijski par Schneider-Bietak je zasedel le 13. mesto.

Zato pa je slavila Avstrija zmagovalstvo v skupini moških drsalcev, kjer sta svetovni in evropski prvaki Emmerich Danzer ter Wolfgang Schwarz osvojila zlato oziroma srebrno kolajno, medtem ko je tretje mesto dosegel češkoslovaški tekmovalac Nepela. Prav tako dvojni uspeh si je v kategoriji plesnih parov zagotovila Velika Britanija (prvo mesto par Towler-Ford in drugo mesto par Suddick-Cannon), bronasta kolajna pa je šla v Francijo (dvojica Martin-Gamichon).

Zadnje kolajne so bile podeljene v skupini žensk, v kateri se je potegovalo za naslove 24 tekmovalk iz 15 držav. Ravno v tej skupini je bil boj za zmago najtrši, vendar si je prvo mesto zanesljivo osvojila Gabriele Seyfert iz Vzhodne Nemčije, druga je bila Hana Maškova iz Češkoslovaške in tretja Zsuzsi Almasy iz Madžarske. Lep uspeh je dosegla tudi komaj 15-letna Avstrijka Schaba, za katero pomeni peto mesto nedvomno prvovrstno uveljavljenje v evropski eliti.

Na podlagi števila doseženih kolajn si delita prvo mesto Avstrija in Velika Britanija, katerih tekmovalci so si osvojili po dve zlati in dve srebrni kolajni. Sledi Vzhodna Nemčija z eno zlato in eno bronasto kolajno, nato Sovjetska zveza z eno zlato, Češkoslovaška eno srebrno in eno bronasto, Zahodna Nemčija eno srebrno ter Francija in Madžarska po eno bronasto kolajno.

Letošnje evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju je končano. Ljubljana ima za seboj še eno uspešno izvedeno mednarodno športno tekmovalstvo, ki je prav gotovo pridobilo mnogo novih prijateljev Slovenije in njenega glavnega mesta. Ljubljana pa je vsestransko zadovoljivo opravila tudi generalno za letošnje svetovno prvenstvo na Dunaju.

Uspešne sankarske tekme iz Podpece v Lepeno

Marljivo prosvetno društvo »Zarja« v Železni Kapli je ustanovilo svojo športno sekcijo, ki se je v nedeljo predstavila s sankarsko tekmo, pri kateri pripravi in organizaciji se je posebno odlikoval društveni predsednik Peter Kuhar. Da priprave niso bile lahke, je na eni strani pokazala 4,6 km dolga sankarska proga, na drugi pa dejstvo, da je ponoči pred tekmo zapadlo v tem predelu nad 20 cm snega, vsled česar je bilo treba progo na novo izplužiti.

Toda vse priprave so bile pravočasno končane. Ob dveh popoldne se je zbralo v dokajšnjem pustnem razpoloženju 42 tekmovalcev, da se pomerijo v spretnosti sankanja. Za primerno razpoloženje je zlasti poskrbel duhoviti pesnik Valentin Polanšek, ki je tokrat nastopil kot komentator tekme. Tekmovanje se je odvijalo v štirih skupinah, posebej moški, ženske, fantje in dekleta. Zmagovalci v vsaki skupini so bili: pri moških Hanzi NEČEMER, ki je progo prevozil v 10,51 minute, pri ženskah Angela OŠINA, pri dekletih Traudi ZIPUSCH, pri fantih pa Peter KOGOJ.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razglasi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Sport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 11. 2.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Slep lev iz San Marca, roman — 16.00 Poznaš Koroško — 17.00 Pajoma in govorimo koroško — 18.00 Kulturni razgledi — 20.20 Orkestralni koncerti.

Nedelja, 12. 2.: 8.00 Kmetijska oddaja — 8.15 Nedeljska jutranja oddaja — 10.25 Tekme za alpski pokal — 11.00 Noč v lovski koči, pripovedka — 12.00 Dopoldanski koncert — 12.40 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 18.00 Koncert ljudskih pesmi — 20.10 Poznate Henidenstadij, vesela igra — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 13. 2.: 8.15 Čoln pride po polnoči, roman — 8.45 Glasba z vsega sveta — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Triltsch-Traisch, javna oddaja — 18.00 Ljudska glasba — 19.30 XY ve vse — 20.20 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.35 Stara šola, novi čas — 21.20 Veselo petje, veselo zvenenje.

Torek, 14. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Ko svetlo zvezde in mesec — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Celrt ure referenta za ljudsko prosveto — 18.15 Koroške založbe in službi znanosti in ljudske prosvete — 20.20 Abaerland in Heloise — 21.35 Pesem za lahko noč.

Sreda, 15. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Nasobem — 15.45 Slep otrok in otrok s slabim vidom — 17.00 Zlato rokodelstvo — 18.15 Ljudske viže — 20.20 Troubadur, opera.

Četrtek, 16. 2.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Delavska oddaja — 18.15 Sanjam o kravicah — 19.30 XY ve vse — 20.20 Trgam planinke — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt-Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošilja na naslov: 9021 Klagenfurt-Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drauf Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt-Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

85. Dunajski mednarodni velesejem

od 12. do 19. marca 1967

TEKSTILJE IN MODA

Modne revije — Salon krzna — Obleke — Teden petljaste mode — Tekstilije za dom — Talne obloge in preproge — Usnjeni izdelki — Umetna obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin — Predvajanja modne šole Helzendorf »Moda za mlade ljudi« — Kolektivne razstave inštitutov za gospodarsko pospeševanje Nižje Avstrijske in Tirolske — Turistične razstave: Bolgarija, Poljska, Romunija (sejemska palača) — Sovjetska zveza (sejemska razstavišče) — Paviljon iznajdb (sejemska palača)

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT

Stroji — Naprave — Orodja — Gradbeni sejem — Umetne snovi — Tehnika v gospodinjstvu — Foto, kino, radio, televizija — Camping, čolni, stanovanjski vozovi — Razstava dvokoles in pritliklin — Pohištvo (sejemska razstavišče)

KMETIJSTVO

Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semena — Razstava pitovnega goveda — Poučna razstava mineralnih gnojil — Posebna razstava: »Enostavnejše producirati, boljše jesti« — Živila in nasladi — Vinska poskušnja — Posebna razstava v paviljonu dunajske Irgovinske zbornice (sejemska razstavišče): »V službi potrošnika«

Obe sejamski napravi — sejemska palača in sejemska razstavišče — sta odprti dnevno od 9. do 18. ure, vinska poskušnja in sejem živil do 20. ure. Za obiskovalce sejma izven Dunaja popust na železnicah in avtobusih. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih zbornicah (razen Tirolske in Predarlske) ter pri vseh posebej označenih prodajalnah (potovalnih uradih itd.)

Avstrije — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 O Plautusu in njegovi umirski domovini — 19.30 Dekle na balkonu — 21.00 Komorna glasba — 21.45 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 11. 2.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 12. 2.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 13. 2.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — Beremo za vas — 18.15 Dober večer našim mladim poslušalcem.

Torek, 14. 2.: 14.15 Poročila, objave — Sportni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 15. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, igramo.

Četrtek, 16. 2.: 14.15 Poročila, objave — 5 popevko okrog sveta.

Petek, 17. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Solistična ura — Beremo za vas.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 11. 2.: 9.40 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Odlomki iz opere Slovo od mladosti — 10.40 Navost na knjižni polici — 11.15 Koncert orkestralne glasbe — 12.10 Pravkar prispelo — 12.40 Mali opoldanski koncert — 14.05 Koncert po željah poslušalcev — 15.30 Komorni zbor RTV Ljubljana — 17.45 Ljubiteljem beat glasbe — 18.15 Sonata od baroka do danes — 18.50 S knjižnega trga — 20.20 Spoznavajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 12. 2.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Packe, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnila, tovariši — 11.15 Nedeljski koncert — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Nedeljsko športno popoldne — 15.30 Humoreska tedna — 17.05 V svetu opernih melodij — 17.30 Divje jagode, igra — 20.00 Polujoča glasbena skrinja — 21.00 Ura z našimi opernimi pevci.

Ponedeljek, 13. 2.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Cicibanov svet — 10.35 Palapljaj, podlistek — 11.15 Vesela godala — 12.10 Slovenski pevci zabavnih melodij — 12.40 Dve pihalni godbi — 14.05 Melodije za razvedrilo — 15.35 Voščila — 15.30 Zbor Slava Klabora iz Maribora — 17.05 Operni koncert — 18.15 Izbiramo glasbo za ples — 18.45 Družba in čas — 20.00 Koncert komornega zbora RTV Ljubljana.

Torek, 14. 2.: 9.25 Vaška suita — 10.15 Odlomki iz treh znanih čeških oper — 11.15 Kaleidoskop plesnih zvokov — 12.00 Ansambel Borisa Franka in trio Vitala Ahačiča

OGRAJE

iz aluminija
za vrt in okrog doma

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

— 12.40 George Gershwin in trije violinisti — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V tork nasvidenje — 17.05 Orkester RTV Ljubljana vam predstavlja — 18.15 Iz naših relednih postaj — 18.50 Na mednarodnih križpoljih — 20.20 Delavnica oblakov.

Sreda, 15. 2.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Jezeva hišica, glasbena pravljica — 10.45 Clovek in zdravje — 11.15 Jugoslavanski skladatelji pesmi — 12.10 Jugoslavanski pevci zabavnih melodij — 12.40 Uvodni prizor iz Carmen — 14.05 Igrajo veliki zabavni orkestri — 14.35 Voščila — 15.30 Iz jugoslovanske solistične in ansambelske glasbe — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz naših študiov — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Orkester Stan Kenton — 20.25 Traviata, opera.

Četrtek, 16. 2.: 9.25 Alžoiska folklor — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Odlomki iz popularnih oper — 11.15 Sprehod z znamenitimi orkestri — 12.10 Naši ansambli domačih napevov — 12.40 Domače skladbe — 14.05 Popoldanski divertimento — 15.30 Melodije za klavir in godala — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odlomki iz opere Dekle z zahoda — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Celrtikov večer — 21.00 Od Ibsena do Ionesca.

Petek, 17. 2.: 8.55 Pionirski tednik — 9.40 Mladinski zbori — 10.35 Palapljaj, podlistek — 11.15 Popevke na tekočem traku — 12.10 Zabavni orkester madžarskega radia — 12.40 Domače pihalne godbe — 14.05 S popevkami po svetu — 14.35 Voščila — 15.40 Mladinska oddaja — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Zvočni razgledi — 18.50 Kulturni globus — 20.20 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.45 Ob isti uri se dobimo — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek. Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.

Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport. Sobota, 11. 2.: 12.10 Tržiske ulice in trgi — 13.30 Semanji plošče — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 16.20 Pregled italijanske dramatike — 19.10 Družinski obzorik — 20.35 Teden v Italiji — 20.45 Ženski vokalni oklet France Prešeren — 21.00 Za smeh in dobro voljo.

Nedelja, 12. 2.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna po naši deželi — 15.30 Roke, radijska drama — 20.30 Iz slovenske folklore.

TELEVIZIJA

Sobota, 11. 2.: 12.55 Smučarske tekme za Alpski pokal v Badgasteinu — 14.00 Predolimpijske tekme v Autransu — 17.03 Za družino — 17.30 Moda enkrat drugače — 18.05 Mojsirska šola za avtomobiliste — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Revni princ, zabavna oddaja — 22.10 Arizona-ekspres.

Nedelja, 12. 2.: 10.25 Smučarske tekme za Alpski pokal v Badgasteinu — 17.03 Kalif Stroč — 18.05 Svet mladine — 18.30 Počitnice na otoku vran — 19.00 Ob oknu — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Odkritje Chiarevalle.

Ponedeljek, 13. 2.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Alarm v gorah — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pridem danes zvečer — 21.00 Televizijski šport v ponedeljek — 22.20 Sedaj bodi zahvaljena, ljuba ovčka.

Torek, 14. 2.: 18.35 Tečaj angleščine — 19.00 Prva ura je najtežja ura — 19.13 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Wozzek, igra — 22.10 Tale naš svet.

Sreda, 15. 2.: 11.03 Pridem danes zvečer — 12.00 Televizijski šport — 17.03 Listamo po slikarici — 17.35 Fury — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Koko bi bilo, gospod, komedija — 22.05 Fururmski pogovori.

Četrtek, 16. 2.: 11.03 V gosteh pri Alfredu Uhu — 12.00 Začetna šola diskusije — 14.30 Predolimpijske tekme v Veverbe — 18.35 Italijansčina za začetnike — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vse v dobro, igra — 22.15 Z našimi najboljšimi pripravili.

Petek, 17. 2.: 11.00 Predolimpijske tekme v Chanroussu — 11.45 Poglejte, jaz sem — 18.35 Veselje z glasbo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Boulevard v mraku — 22.40 Iz prve roke.